

महाराष्ट्र शासन राजपत्र

असाधारण भाग चार-ब

वर्ष ३, अंक ६६]

सोमवार, जून ५, २०१७/ज्येष्ठ १५, शके १९३९

[पृष्ठे २, किंमत : रुपये ९.००

असाधारण क्रमांक १४१

प्राधिकृत प्रकाशन

महाराष्ट्र शासनाने महाराष्ट्र अधिनियमान्वये तयार केलेले
(भाग एक, एक-अ आणि एक-ल यांमध्ये प्रसिद्ध केलेले नियम व आदेश यांमध्यतिरिक्त) नियम व आदेश

उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग

मंत्रालय, हुतात्मा राजगुरू चौक, मादाम कामा मार्ग, मुंबई ४०० ०३२, दिनांक ५ जून २०१७.

अधिसूचना

डॉ. विश्वनाथ कराड एमआयटी विश्वशांती विद्यापीठ अधिनियम, २०१६.

क्रमांक स्वअवि.२०१३/(१४०/२०१३)/विशि-४.—डॉ. विश्वनाथ कराड एमआयटी विश्वशांती विद्यापीठ अधिनियम, २०१६ (२०१७ चा महा. ३५) याच्या कलम ४८, पोट-कलम (३) द्वारे प्रदान करण्यात आलेल्या अधिकारांचा वापर करून, महाराष्ट्र शासन याद्वारे दिनांक ५ जून २०१७ या दिनांकापासून डॉ. विश्वनाथ कराड एमआयटी विश्वशांती विद्यापीठ, पुणे कार्यान्वित झाल्याचे समजण्यात येईल.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

सीताराम कुंटे,

शासनाचे अपर मुख्य सचिव.

महाराष्ट्र शासन राजपत्र असाधारण भाग चार-ब, जून ५, २०१७/ज्येष्ठ १५, शके १९३९

HIGHER AND TECHNICAL EDUCATION DEPARTMENT

Mantralaya, Hutatma Rajguru Chowk, Madam Cama Marg,
Mumbai 400 032, dated 5th June 2017

NOTIFICATION

DR. VISHWANATH KARAD MIT WORLD PEACE UNIVERSITY ACT, 2016.

No. SFU.2013/(140/13)/UNI-4.—In exercise of the powers conferred by sub-section (3) of section 48 of the Dr. Vishwanath Karad MIT World Peace University Act, 2016 (Mah. XXXV of 2017), the Government of Maharashtra hereby appoints the 5th June 2017 to be the date on which the Dr. Vishwanath Karad MIT World Peace University, Pune shall become operational.

By order and in the name of the Governor of Maharashtra,

SITARAM KUNTE,

Additional Chief Secretary to Government.

महाराष्ट्र शासन राजपत्र

असाधारण भाग चार

वर्ष ३, अंक २६]

बुधवार, मे ३, २०१७/वैशाख १३, शके १९३९

[पृष्ठे १९, किंमत : रुपये २३.००

असाधारण क्रमांक ४८

प्राधिकृत प्रकाशन

महाराष्ट्र विधानमंडळाचे अधिनियम व राज्यपालांनी प्रख्यापित केलेले अध्यादेश व केलेले विनियम.

अनुक्रमणिका

सन २०१७ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ३५.— राज्यातील उच्च शिक्षणाचा विकास व अभिवृद्धी करण्याकरिता डॉ. विश्वनाथ कराड एमआयटी विश्वशांती विद्यापीठ याची स्थापना करणे यासाठी आणि त्याच्याशी संबंधित व तदनुषंगिक बाबींसाठी तरतूद करण्याकरिता अधिनियम	पृष्ठे १-१९
---	----------------

दिनांक २९ एप्रिल २०१७ रोजी मा. राज्यपालांनी संमती दिलेला महाराष्ट्र विधानमंडळाचा पुढील अधिनियम माहितीसाठी, याद्वारे, प्रसिद्ध करण्यात येत आहे.

प्रकाश हिं. माळी,
प्रधान सचिव,
महाराष्ट्र शासन,
विधि व न्याय विभाग.

सन २०१७ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ३५.

(मा. राज्यपालांची संमती मिळाल्यानंतर “ महाराष्ट्र शासन राजपत्रात ” दिनांक ३ मे २०१७ रोजी प्रथम प्रसिद्ध केलेला अधिनियम.)

राज्यातील उच्च शिक्षणाचा विकास व अभिवृद्धी करण्याकरिता डॉ. विश्वनाथ कराड एमआयटी विश्वशांती विद्यापीठ याची स्थापना करणे, त्याचे विधिसंस्थापन करणे व विनियमन करणे यांसाठी आणि त्याच्याशी संबंधित व तदनुषंगिक बाबींसाठी तरतूद करण्याकरिता अधिनियम.

ज्याअर्थी, यात यापुढे दिलेल्या प्रयोजनांसाठी, राज्यातील उच्च शिक्षणाचा विकास व अभिवृद्धी करण्याकरिता डॉ. विश्वनाथ कराड एमआयटी विश्वशांती विद्यापीठ याची स्थापना करणे, त्याचे विधिसंस्थापन करणे

(१)

व विनियमन करणे यांसाठी आणि त्याच्याशी संबंधित व तदानुषंगिक बाबींसाठी तरतूद करणे इष्ट आहे ;
त्याअर्थी, भारतीय गणराज्याच्या सदुसष्टाव्या वर्षी, याद्वारे, पुढील अधिनियम करण्यात येत आहे :—

सक्षिप्त नाव व प्रारंभ. असे म्हणावे. १. (१) या अधिनियमास, डॉ. विश्वनाथ कराड एमआयटी विश्वशांती विद्यापीठ अधिनियम, २०१६

व्याख्या.

(२) तो, राज्य शासन, राजपत्रातील अधिसूचनेद्वारे नियत करील अशा दिनांकास अंमलात येईल.

२. या अधिनियमात, संदर्भानुसार दुसरा अर्थ अपेक्षित नसेल तर,—

(क) “ व्यवस्थापन मंडळ ” याचा अर्थ, कलम २२ अन्वये घटित केलेले व्यवस्थापन मंडळ, असा आहे ;

(ख) “ विद्यापीठ परिसर ” याचा अर्थ, जेथे विद्यापीठ स्थापन केले असेल असा विद्यापीठाचा परिसर, असा आहे ;

(ग) “ दूरस्थ शिक्षण ” याचा अर्थ, प्रक्षेपण, दूरप्रक्षेपण, पत्रव्यवहाराद्वारे पाठ्यक्रम, चर्चासत्रे, संपर्क कार्यक्रम किंवा अशी इतर कोणतीही पद्धती यांसारख्या संज्ञापनाच्या कोणत्याही दोन किंवा अधिक संयुक्त माध्यमांद्वारे देण्यात येणारे शिक्षण, असा आहे ;

(घ) “ कर्मचारी ” याचा अर्थ, विद्यापीठाने नियुक्त केलेली कोणतीही व्यक्ती, असा आहे आणि त्यामध्ये, विद्यापीठाचे अध्यापक, अधिकारी व कर्मचारीवर्ग यांचा समावेश आहे ;

(ङ) “ फी ” याचा अर्थ, विद्यापीठाने किंवा त्याची महाविद्यालये, परिसंस्था किंवा, यथास्थिति, अभ्यासकेंद्रे यांनी, परतावायोग्य नसेल अशी, विद्यार्थ्यांकडून केलेली आर्थिक वसुली—मग ती कोणत्याही नावाने संबोधण्यात येवो, असा आहे ;

(च) “ शासन ” किंवा “ राज्य शासन ” याचा अर्थ, महाराष्ट्र शासन, असा आहे ;

(छ) “ नियामक मंडळ ” याचा अर्थ, कलम २१ अन्वये घटित केलेले नियामक मंडळ, असा आहे ;

(ज) “ उच्च शिक्षण ” याचा अर्थ, शालेय शिक्षणाच्या टप्प्यावरील शिक्षणानंतरचा ज्ञानाचा व्यासंग, असा आहे ;

(झ) “ वसतिगृह ” याचा अर्थ, विद्यापीठाकडून स्थापन करण्यात आलेले किंवा त्याने मान्यता दिलेले असे, विद्यापीठाच्या किंवा त्याच्या परिसंस्थांच्या आणि अभ्यासकेंद्रांच्या विद्यार्थ्यांसाठी असलेले निवासस्थान, असा आहे ;

(ञ) “ अधिसूचना ” याचा अर्थ, राजपत्रात, प्रसिद्ध केलेली अधिसूचना, असा आहे ;

(ट) “ राजपत्र ” याचा अर्थ, महाराष्ट्र शासनाचे राजपत्र, असा आहे ;

(ठ) “ विहित ” याचा अर्थ, या अधिनियमाद्वारे व त्याखाली करण्यात आलेले परिनियम किंवा आदेश किंवा विनियम किंवा, यथास्थिति, नियम यांद्वारे विहित केलेले, असा आहे ;

(ड) “ विनियामक मंडळ ” याचा अर्थ, उच्च शिक्षणाचा विद्याविषयक दर्जा सुनिश्चित करण्यासाठी, मानके व शर्ती घालून देण्याकरिता केंद्र सरकारने विद्यापीठ अनुदान आयोग, अखिल भारतीय तंत्र शिक्षण परिषद, राष्ट्रीय शिक्षण परिषद, भारतीय वैद्यक परिषद, भारतीय औषधनिर्माण शाळा परिषद, राष्ट्रीय मूल्यमापन व अधिस्वीकृती परिषद, भारतीय कृषि संशोधन परिषद, दूरस्थ शिक्षण परिषद, भारतीय वैज्ञानिक व संशोधन परिषद, इत्यादींसारखे स्थापन केलेले मंडळ, असा आहे, आणि त्यात शासनाचा समावेश आहे ;

(ढ) “ नियम ” याचा अर्थ, राज्य शासनाने केलेले नियम, असा आहे ;

(ण) “ कलम ” याचा अर्थ, या अधिनियमाचे कलम, असा आहे ;

(त) “ प्रायोजक मंडळ ” याचा अर्थ, सोसायटी नोंदणी अधिनियम, १८६० अन्वये सोसायटी म्हणून आणि महाराष्ट्र सार्वजनिक विश्वस्तव्यवस्था अधिनियमान्वये न्यास म्हणून नोंदणी करण्यात आलेली महाराष्ट्र अभियांत्रिकी व शैक्षणिक संशोधन अकादमी, पुणे, असा आहे ;

१८६० चा
२१.
१९५० चा
२९.

(थ) "राज्य" याचा अर्थ, महाराष्ट्र राज्य, असा आहे ;

(द) "परिनियम", "आदेश" आणि "विनियम" याचा अर्थ, या अधिनियमाद्वारे केलेले विद्यापीठाचे अनुक्रमे परिनियम, आदेश किंवा विनियम, असा आहे ;

(ध) "विद्यार्थी" याचा अर्थ, विद्यापीठाची पदवी, पदविका किंवा संशोधनाच्या पदवीसह, अन्य विद्याविषयक विशेषोपाधी मिळविण्याकरिता विद्यापीठात नाव नोंदणी केलेली व्यक्ती, असा आहे ;

(न) "अभ्यास केंद्र" याचा अर्थ, दूरस्थ शिक्षणाच्या संदर्भात विद्यार्थ्यांना सल्ला देणे, समुपदेशन करणे किंवा विद्यार्थ्यांना आवश्यक असेल असे इतर कोणतेही सहाय्य देण्याच्या प्रयोजनाकरिता, विद्यापीठाकडून स्थापन करण्यात आलेले व चालविण्यात येणारे किंवा मान्यता देण्यात आलेले केंद्र, असा आहे ;

(प) "अध्यापक" याचा अर्थ, विद्यापीठाचा एखादा अभ्यास पाठ्यक्रम पूर्ण करण्याकरिता विद्यार्थ्यांना शिकविण्यासाठी किंवा संशोधनात मार्गदर्शन करण्यासाठी किंवा कोणत्याही प्रकारचे सहाय्य देण्यासाठी, आवश्यक असलेले प्राध्यापक, सहयोगी प्राध्यापक किंवा इतर कोणतीही व्यक्ती, असा आहे ;

(फ) "विद्यापीठ" याचा अर्थ, या अधिनियमान्वये स्थापन करण्यात आलेले डॉ. विश्वनाथ कराड एमआयटी विश्वशांती विद्यापीठ, पुणे असा आहे.

३. (१) डॉ. विश्वनाथ कराड एमआयटी विश्वशांती विद्यापीठ, पुणे नावाने एक विद्यापीठ स्थापन करण्यात येईल.

विद्यापीठाचे
विधिसंस्थापन.

(२) अध्यक्ष, कुलगुरु, नियामक मंडळ, व्यवस्थापन मंडळ, विद्यापरिषद यांचा व यानंतर असे अधिकारी किंवा सदस्य होतील अशा सर्व व्यक्ती, जोवर त्या असे पद किंवा सदस्यत्व धारण करित राहतील तोवर अशा इतर सर्व व्यक्ती यांचा मिळून याद्वारे "डॉ. विश्वनाथ कराड एमआयटी विश्वशांती विद्यापीठ, पुणे" नावाचा एक निगम निकाय घटित करण्यात येईल आणि तो घोषित करण्यात येईल.

(३) विद्यापीठाची अखंड परंपरा व सामाईक मोहोर असेल आणि त्यास किंवा त्याच्याविरुद्ध उक्त नावाने दावा दाखल करता येईल.

(४) विद्यापीठ या अधिनियमान्वये स्थापन केलेले एक अ-संलग्न विद्यापीठ म्हणून कार्य करील आणि ते त्या विद्यापीठामध्ये प्रवेश दिलेल्या विद्यार्थ्यांना पदवी, पदविका व त्यांच्या पदव्यांचे प्रमाणपत्र प्रदान करण्याकरिता कोणत्याही इतर महाविद्यालयाशी किंवा संस्थांशी संलग्न असणार नाही.

(५) डॉ. विश्वनाथ कराड एमआयटी विश्वशांती विद्यापीठ, पुणे-४११ ०३८, महाराष्ट्र येथे विद्यापीठ स्थित असेल व तेथे त्याचे मुख्यालय असेल.

४. विद्यापीठाची उद्दिष्टे पुढीलप्रमाणे असतील :-

विद्यापीठाची उद्दिष्टे.

(क) अभियांत्रिकी, तंत्रज्ञान, व्यवस्थापन, व्यवसाय व वाणिज्य, उपयोजित व सृजनात्मक कला, व्यावसायिक शिक्षण, प्रसारमाध्यम, माहिती व दळणवळण तंत्रज्ञान व मुलभूत शिक्षण व त्यांचा आंतरविद्याशाखीय अभ्यासक्रम व विकास यांसारख्या मुक्त कला, मानव्य विद्या, सामाजिक शास्त्रे, जीवन शास्त्रे आणि जैव तंत्रज्ञाने, लघुत्तम (नॅनो) शास्त्रे व तंत्रज्ञाने, व्यावसायिक विद्याशाखा यांचा अंतर्भाव असलेल्या उच्च व तंत्र शिक्षणामधील अध्ययन, अध्यापन, क्षमता, कर्तृत्व व कौशल्य विकास आणि संशोधन व विकास यांसाठी तरतूद करणे ;

(ख) उच्च व तंत्र शिक्षण, कला, क्रीडा, संस्कृती, चित्रपट, अवकाश तंत्रज्ञान, सागरी संशोधन या विषयांमधील शिक्षण, अध्यापन व प्रशिक्षण देणे, आणि संशोधनासाठी तरतूद करणे ;

(ग) उच्चस्तरीय अशी बोधात्मक, भावात्मक आणि मनोकारक (मस्तक, हृदय आणि हस्त) क्षमता निर्माण करणे ;

(घ) उच्च प्रतीची बौद्धिक क्षमता निर्माण करणे ;

(ङ) विकास व सामाजिक पुनर्रचना आणि परिवर्तन यांकरिता नवीन मार्ग शोधून त्याद्वारे सर्जनशीलता, अभिनव उपक्रम आणि उद्यमशीलता यांना चालना देण्यासाठी नवनवीन शैक्षणिक कार्यक्रम निर्माण करणे आणि त्यांचा जास्तीत जास्त चांगला वापर करणे ;

(च) शिक्षण आणि विकास यांसाठी अत्याधुनिक सुविधा निर्माण करणे ;

- (छ) अध्यापन व संशोधन करणे आणि निरंतर गुणवत्ता शिक्षणाचे कार्यक्रम उपलब्ध करून देणे ;
- (ज) विज्ञान व तंत्रज्ञान या विषयात आणि सामाजिक व आर्थिक विकासात संशोधन व विकास करण्याकरिता आणि ज्ञानाचे आदानप्रदान व उपयोजन करण्याकरिता उत्कृष्टता केंद्रांची निर्मिती करणे ;
- (झ) २१ व्या शतकातील व्यक्ती आणि समाज यांच्याकरिता अध्ययन, अध्यापन, संशोधन, मूल्यमापन, विकास, संघटन व निर्मिती करणे आणि सामाजिक व आर्थिक संपत्तीचे व्यवस्थापन करणे आणि यासाठी आधुनिक आणि आधुनिकोत्तर प्रक्रिया, यंत्रणा व तंत्रज्ञान यांचा वापर करणे ;
- (ञ) उद्योग आणि सार्वजनिक संघटना आणि समाज यांना व्यावसायिक व विकासविषयक सेवा पुरविणे ;
- (ट) नवीन व नव्याने उदयाला येत असलेल्या क्षेत्रांमध्ये अभिनव कार्यक्रमांसह उच्च शिक्षणाचे कार्यक्रम, अभ्यासक्रम सुरू करणे ;
- (ठ) भारतातील आणि परदेशातील इतर उच्च शिक्षण व संशोधन संस्थांशी संबंध, सहयोग आणि भागीदारी प्रस्थापित करणे ;
- (ड) परीक्षांच्या आधारे किंवा मूल्यमापनाच्या अन्य कोणत्याही पद्धतीच्या आधारे पदव्या, पदविका, प्रमाणपत्रे आणि इतर विद्याविषयक विशेषोपाधी सुरू करणे ;
- (ढ) सर्जनशीलता व उद्यमशीलता विकसित करण्यासाठी आणि त्यांची अभिवृद्धी करण्यासाठी विद्याविषयक संरचना अध्ययन कालावधी आणि कार्यक्षम व निरंतर मूल्यमापन प्रक्रिया यांमध्ये एकसंधता निर्माण करण्याकरिता अभिनव दृष्टिकोन प्रस्थापित करणे ;
- (ण) शासनाने सुचविलेल्या अन्य कोणत्याही उद्दिष्टांचा पाठपुरावा करणे ;
- (त) विद्यापीठाने प्रदान केलेल्या पदव्या, पदविका, प्रमाणपत्रे आणि इतर विद्याविषयक विशेषोपाधी ह्या, अखिल भारतीय तंत्रशिक्षण परिषद अधिनियम, १९८७ अन्वये स्थापन केलेल्या अखिल भारतीय तंत्र- १९८७ चा ५२. शिक्षण परिषदेने किंवा राष्ट्रीय अध्यापक शिक्षण परिषद अधिनियम, १९९३ अन्वये स्थापन करण्यात आलेल्या १९९३ चा ७३. राष्ट्रीय अध्यापक शिक्षण परिषदेने किंवा विद्यापीठ अनुदान आयोग अधिनियम, १९५६ अन्वये स्थापन १९५६ चा ३. करण्यात आलेल्या विद्यापीठ अनुदान आयोगाने किंवा औषधशास्त्र अधिनियम, १९४८ अन्वये घटित १९४८ चा ८. करण्यात आलेल्या भारतीय औषधशास्त्र परिषदेने किंवा अधिवक्ता अधिनियम, १९६१ अन्वये घटित १९६१ चा २५. करण्यात आलेल्या भारतीय वकील परिषदेने किंवा, यथास्थिति, इतर कोणत्याही सांविधिक मंडळाने निर्धारित केलेल्या दर्जापेक्षा कमी दर्जाच्या नसतील याची सुनिश्चिती करणे.

विद्यापीठाचे
अधिकार व कार्ये.

५. विद्यापीठाचे अधिकार व कार्ये पुढीलप्रमाणे असतील :-

- (एक) ऑनलाईन शिक्षण पद्धतीसह पारंपरिक तसेच नवोपक्रमशील पद्धतींच्यामार्फत पाठ्यक्रमासंबंधातील अध्ययन, अध्यापन व संशोधन यांच्याबाबतीत तरतुदी करणे व सर्व उपाययोजना (अभ्यासक्रम स्वीकारणे व अद्ययावत करणे यांसह) स्वीकृत करणे ;
- (दोन) पदव्या, पदविका, प्रमाणपत्र, पुरस्कार, श्रेणी, श्रेयांक व विद्याविषयक विशेषोपाधी सुरू करणे व प्रदान करणे ;
- (तीन) परीक्षा आयोजित करणे व घेणे ;
- (चार) इतर मान्यताप्राप्त विद्यापीठे, मंडळे किंवा परिषदा यांच्या पदव्या, पदविका, प्रमाणपत्रे यांच्याशी समतुल्य किंवा तत्सम अशा पदव्या, पदविका, प्रमाणपत्रे यांची तरतूद करणे ;
- (पाच) विद्यापीठ क्षेत्र उभारण्यासाठी आवश्यक त्या सर्व उपाययोजना हाती घेणे ;
- (सहा) मध्यवर्ती ग्रंथालये, विभागीय ग्रंथालये, संग्रहालये व संलग्न बाबी उभारणे ;
- (सात) विहित करण्यात येईल त्याप्रमाणे, सन्मान्य पदव्या सुरू करणे व त्या प्रदान करणे ;
- (आठ) विहित करण्यात येईल त्याप्रमाणे, अधिछात्रवृत्त्या, शिष्यवृत्त्या, छात्रवृत्त्या सुरू करणे व देणे ;

(नऊ) समाजातील शैक्षणिकदृष्ट्या मागास असलेल्या वर्गामध्ये शिक्षणविषयक सुविधांचा प्रचार करण्यासाठी विशेष उपाययोजना करणे ;

(दहा) क्रीडा व इतर पाठ्येतर कार्यक्रमांना उत्तेजन देणे व त्यांचे प्रचालन करणे ;

(अकरा) तांत्रिक, प्रशासकीय व इतर आवश्यक पदे निर्माण करणे व त्यांवर नियुक्त्या करणे ;

(बारा) परस्पर मान्य होतील अशा अटी व शर्तींवर संशोधन प्रकल्प हाती घेणे ;

(तेरा) संमंत्रक सेवा पुरविणे ;

(चौदा) या अधिनियमाच्या तरतुदींना अनुसरून विद्यापीठाची उद्दिष्टे पार पाडण्यासाठी परिनियम, आदेश, नियम व विनियम तयार करणे ;

(पंधरा) विद्यापीठाचे अध्यापक, विद्यार्थी व कर्मचारी यांच्या व्यक्तिमत्व विकासासाठी अभ्यासानुवर्ती उपक्रमांना प्रोत्साहन देणे व त्यांचे प्रचालन करणे ;

(सोळा) राज्य शासन, भारत सरकार व विद्यापीठ अनुदान आयोग यांच्या अनुदेशांनुसार देशांतर्गत व देशाबाहेरील इतर विद्यापीठांच्या संबंधात प्रतियोगी तत्त्वावर दुहेरी पदव्या, पदविका किंवा प्रमाणपत्रे देण्याची तरतूद करणे ;

(सतरा) विद्यापीठाच्या शैक्षणिक कार्यक्रमांमधील विविध ज्ञानशाखांच्या एकात्मिकृत पाठ्यक्रमांसाठी अशा तरतुदी करणे ;

(अठरा) राज्य शासन, केंद्र सरकार व विद्यापीठ अनुदान आयोग यांनी वेळोवेळी दिलेल्या अनुदेशांनुसार महाविद्यालये, परिसंस्था, विस्तारित विद्यापीठे, परिसर केंद्रे, परदेशस्थित परिसर व अभ्यास केंद्रे उभारणे ;

(एकोणीस) विद्यापीठाच्या प्रयोजनासाठी आणि उद्दिष्टांसाठी देण्या, दान व अनुदाने स्वीकारणे आणि राज्याच्या आत किंवा बाहेर, न्यास किंवा दानोपजीवी मालमत्ता यांसह कोणतीही स्थावर किंवा जंगम मालमत्ता संपादित करणे, ती धारण करणे, तिची व्यवस्था पाहणे आणि तिचा विनियोग करणे आणि निधीची गुंतवणूक करणे ;

(वीस) या अधिनियमाच्या तरतुदींनुसार विविध पाठ्यक्रमांसाठी वेळोवेळी फीची संरचना विहित करणे ;

(एकवीस) वेळोवेळी विहित करण्यात येईल अशी फी व इतर आकार यांची मागणी करणे व त्यांच्या रकमा स्वीकारणे ;

(बावीस) परस्पर मान्य होतील अशा अटी व शर्तींवर इतर परिसंस्थांचा सहयोग घेणे ;

(तेवीस) विद्यापीठ अनुदान आयोग व इतर विनियामक मंडळे यांनी विनिर्दिष्ट केलेल्या मानकांना अनुसरून विद्यापीठाच्या अध्यापकांचे व कर्मचाऱ्यांचे वेतन, पारिश्रमिक, मानधन निश्चित करणे ;

(चोवीस) बहिःशाल अध्यापन व विस्तारित सेवा आयोजित करणे व उपक्रम हाती घेणे ;

(पंचवीस) सभागृहे व वसतिगृहे स्थापन करणे व त्यांचे परिरक्षण करणे ;

(सव्वीस) विद्यार्थ्यांच्या निवासासाठी विद्यापीठांकडून चालवली न जाणारी सभागृहे व वसतिगृहे यांना मान्यता देणे, त्यांचे पर्यवेक्षण आणि नियंत्रण करणे आणि अशी कोणतीही मान्यता काढून घेणे ;

(सत्तावीस) विद्यापीठाचे विद्यार्थी व कर्मचारी यांच्या शिस्तीचे विनियमन करणे व ती अंमलात आणणे आणि आवश्यक वाटतील असे शिस्तविषयक उपाय योजणे ;

(अठ्ठावीस) विद्यापीठाचे विद्यार्थी व कर्मचारी यांच्या आरोग्यास व सर्वसाधारण कल्याणास चालना देण्याची व्यवस्था करणे ;

(एकोणतीस) वेळोवेळी विनिर्दिष्ट करण्यात येतील अशा अटी व शर्तीवर मान्य असतील अशी प्रयोजने साध्य करण्यासाठी, अशा प्रयोजनांना चालना देण्याच्या दृष्टीने विद्यापीठाच्या उद्दिष्टांप्रमाणेच समान उद्दिष्टे असलेल्या, देशातील व देशाबाहेरील इतर कोणत्याही विद्यापीठाला, प्राधिकरणाला किंवा कोणत्याही सार्वजनिक किंवा खाजगी मंडळाला सहकार्य करणे ;

(तीस) विद्यापीठाकडून प्रसिद्ध करण्यात येतील अशा पाठ्यपुस्तकांसह संशोधन व इतर कार्याच्या मुद्रणाची, पुनर्मुद्रणाची व प्रकाशनाची तरतूद करणे ;

(एकतीस) विद्यापीठ अनुदान आयोग (खाजगी विद्यापीठाची स्थापना व दर्जा राखणे) विनियम, २००३ किंवा विद्यापीठ अनुदान आयोगाने केलेले इतर कोणतेही विनियम किंवा दिलेले निदेश यांच्या तरतुदींचे वेळोवेळी अनुपालन करणे व ते अनुसरणे ;

(बत्तीस) विद्यापीठाचे वरील अधिकार, कर्तव्ये व जबाबदाऱ्या यांच्या संदर्भात राज्य शासनाकडून वेळोवेळी देण्यात आलेल्या निदेशांचे अनुपालन करणे व ते अंमलात आणणे ; आणि

(तेहतीस) विद्यापीठाची सर्व किंवा कोणतीही उद्दिष्टे साध्य करण्यासाठी आवश्यक, आनुषंगिक किंवा हितावह असतील अशा सर्व गोष्टी करणे.

विद्यापीठ सर्वासाठी खुले असणे.

६. (१) भारताच्या कोणत्याही नागरिकास लिंगभेद, वंश, पंथ, वर्ग, जात, जन्मस्थान, धर्मश्रद्धा किंवा व्यवसाय किंवा राजकीय किंवा इतर मतप्रणाली केवळ याच कारणावरून, विद्यापीठाच्या कोणत्याही पदापासून किंवा त्यांच्या प्राधिकरणपैकी, मंडळांपैकी किंवा समित्यांपैकी कोणत्याही प्राधिकरणाचे, मंडळाचे किंवा समितीचे सदस्यत्व मिळण्यापासून किंवा कोणत्याही पदावरील नेमणुकीपासून किंवा कोणतीही पदवी, पदविका, प्रमाणपत्र किंवा इतर विद्याविषयक विशेषाधी किंवा अभ्यास पाठ्यक्रम यासाठी प्रवेश मिळवण्यापासून वगळण्यात येणार नाही.

(२) विद्यापीठ, विद्यापीठ विभाग आणि परिसंस्था यांमध्ये विद्यार्थ्यांना प्रवेश देण्याच्या प्रयोजनांसाठी अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमाती, निरक्षरसूचित जमाती (विमुक्त जाती), भटक्या जमाती, विशेष मागास प्रवर्ग व इतर मागासवर्ग यांच्या आरक्षणाच्या संबंधात शासनाच्या धोरणाचा आणि वेळोवेळी काढलेल्या आदेशांचा अवलंब करील.

(३) विद्यापीठ, राज्य शासनाने वेळोवेळी दिलेल्या निदेशानुसार समाजातील दुर्बल घटकांच्या विविध प्रवर्गांच्या व अल्पसंख्याक वर्गांच्या कल्याणासंबंधात राज्य शासनाच्या सर्वसाधारण धोरणाचा अवलंब करील.

विद्यापीठ स्वयंअर्थसहाय्यित असणे.

७. विद्यापीठ हे, स्वयंअर्थसहाय्यित असेल व ते शासनाकडून कोणतेही अनुदान किंवा इतर वित्तीय सहाय्य मिळण्यास हक्कदार नसेल.

दाननिधी.

८. (१) प्रायोजक मंडळ, ज्यात किमान पाच कोटी रुपये इतक्या रकमेचा समावेश असेल असा 'विद्यापीठाचा दाननिधी' म्हणून संबोधण्यात येणारा एक स्थायी सांविधिक निधी स्थापन करील. त्यात स्वाधिकारे वाढ करता येईल परंतु, तो कमी करता येणार नाही.

(२) या अधिनियमाच्या व त्याखाली केलेले नियम, विनियम, परिनियम किंवा आदेश यांच्या तरतुदींच्या काटेकोर अनुपालनाची सुनिश्चिती करण्यासाठी दाननिधी प्रतिभूती ठेव म्हणून ठेवण्यात येईल.

(३) विद्यापीठाने किंवा प्रायोजक मंडळाने या अधिनियमाच्या आणि त्याखाली केलेले नियम, परिनियम, आदेश किंवा विनियम यांच्या कोणत्याही तरतुदींचे उल्लंघन केल्यास, शासनास, संपूर्ण दाननिधी किंवा त्याचा काही भाग विहित रीतीने सरकारजमा करण्याचा अधिकार असेल.

(४) दाननिधीमधून मिळणाऱ्या उत्पन्नाचा वापर विद्यापीठाच्या पायाभूत सोयींचा विकास करण्यासाठी करता येईल. मात्र, विद्यापीठाचा आवर्ती खर्च भागविण्यासाठी त्याचा वापर करता येणार नाही.

(५) दाननिधीची रक्कम ही, विद्यापीठाचे विसर्जन होईपर्यंत शासनाची संमती किंवा हमी असलेल्या दीर्घ मुदतीच्या रोख्यांच्या स्वरूपात गुंतवण्यात येणारी रक्कम शासनाच्या परवानगीशिवाय काढण्यात येणार नाही, या अटीस अधीन राहून, अशा प्रकारे गुंतवण्यात येईल.

(६) दीर्घ मुदतीच्या रोख्यांची प्रमाणपत्रे शासनाच्या सुरक्षित अभिरक्षेत ठेवण्यात येतील ; आणि शासनास पोट-कलम (३) मध्ये नमूद केलेल्या प्रयोजनार्थ ठेवीची रक्कम वटवण्याचा अधिकार असेल.

९. विद्यापीठ " सर्वसाधारण निधी " म्हणून संबोधण्यात येणारा एक निधीदेखील घटित करील. सर्वसाधारण निधी. त्यामध्ये पुढील स्वरूपातील रकमा जमा करण्यात येतील, म्हणजेच,—

(एक) विद्यापीठाला प्राप्त झालेली फी व इतर आकार ;

(दोन) प्रायोजक मंडळाने दिलेले कोणतेही अंशदान ;

(तीन) संमंत्रणा आणि विद्यापीठाकडून हाती घेण्यात आलेले इतर उपक्रम यामधून मिळणारे कोणतेही उत्पन्न ;

(चार) इच्छापत्रित दान, देणग्या, स्थायीदाने, दाननिधी आणि इतर कोणतीही अनुदाने ; आणि

(पाच) विद्यापीठाला प्राप्त होणाऱ्या इतर सर्व रकमा.

१०. सर्वसाधारण निधीचा वापर हा, विद्यापीठाचा कारभार चालविण्यासंबंधातील सर्व आवर्ती किंवा अनावर्ती सर्वसाधारण निधीचा वापर. खर्च भागविण्यासाठी करण्यात येईल :

परंतु, विद्यापीठ, व्यवस्थापकीय मंडळाच्या पूर्व मान्यतेशिवाय, व्यवस्थापकीय मंडळाकडून निश्चित करण्यात येईल अशा, त्या वर्षाच्या एकूण आवर्ती खर्चाच्या आणि एकूण अनावर्ती खर्चाच्या मर्यादेपेक्षा अधिक खर्च करणार नाही.

११. विद्यापीठाचे पुढील अधिकारी असतील :—

(एक) अध्यक्ष ;

(दोन) कुलगुरु ;

(तीन) विद्याशाखांचे अधिष्ठाते ;

(चार) कुलसचिव ;

(पाच) वित्त व लेखा अधिकारी ;

(सहा) परीक्षा नियंत्रक ; आणि

(सात) विद्यापीठाचे अधिकारी म्हणून परिनियमांद्वारे घोषित करण्यात येतील अशा विद्यापीठाच्या सेवेतील इतर व्यक्ती.

विद्यापीठाचे अधिकारी.

१२. (१) प्रायोजक मंडळ, नियमांद्वारे विहित करण्यात येईल अशा रीतीने, शासनाच्या मान्यतेने, तीन वर्षांच्या कालावधीसाठी अध्यक्षीय नियुक्ती करील.

(२) अध्यक्षीय पदाची पात्रता व निकष हे राज्य शासनाने केलेले नियम व विनियमांद्वारे विहित करण्यात येईल, त्याप्रमाणे असतील.

(३) अध्यक्ष हा विद्यापीठाचा प्रमुख असेल.

(४) अध्यक्ष हा नियामक मंडळाच्या बैठकीचे व पदवी, पदविका किंवा इतर विद्याविषयक विशेषोपाधी प्रदान करण्यासाठीच्या विद्यापीठाच्या दीक्षान्त समारंभाचे अध्यक्षपद भूषवील.

(५) अध्यक्षाला पुढील अधिकार असतील :—

(क) विद्यापीठाच्या कामकाजाच्या संबंधात, विद्यापीठाच्या कोणत्याही अधिकाऱ्याकडून किंवा प्राधिकरणाकडून कोणतीही माहिती किंवा अभिलेख मागविणे ;

(ख) कुलगुरुची नियुक्ती करणे ;

(ग) कलम १४ च्या पोट-कलम (७) च्या तरतुदीनुसार कुलगुरुला पदावरून दूर करणे ;

(घ) परिनियमांद्वारे विनिर्दिष्ट करण्यात येतील असे इतर अधिकार.

१३. अध्यक्षपद धारण करणारी व्यक्ती ही,—

(क) भ्रमिष्ट झाली आहे आणि सक्षम न्यायालयाने तिला तसे घोषित केले आहे ;

(ख) नैतिक अधःपतनाचा अंतर्भाव असलेल्या कोणत्याही अपराधाकरिता न्यायालयाकडून तिला सिद्धापराधी ठरविण्यात आले आहे ;

अध्यक्षाला पदावरून दूर करणे.

(ग) अमुक्त नादार झालेली आहे आणि सक्षम न्यायालयाकडून ती तशी झाल्याचे घोषित करण्यात आले आहे ;

(घ) दीर्घ आजारपणामुळे किंवा विकलांगतेमुळे त्या पदाची कार्ये किंवा कर्तव्ये बजावण्यास ती शारीरिकदृष्ट्या अपात्र आणि असमर्थ झाली आहे ; किंवा

(ड) तिने या अधिनियमाच्या तरतुदीची अंमलबजावणी करण्याचे हेतुपुरस्सर टाळले आहे किंवा त्याला नकार दिला आहे ; किंवा सेवा संविदेच्या कोणत्याही अटी व शर्तीचा किंवा, परिनियमांद्वारे निर्धारित केलेल्या अन्य कोणत्याही शर्तीचा भंग केला आहे ; किंवा तिच्याकडे निहित असलेल्या अधिकारांचा तिने दुरुपयोग केला आहे किंवा ती अध्यक्ष म्हणून त्या पदावर असण्याचे चालू ठेवणे विद्यापीठाच्या दृष्टीने अहितकारक झाले आहे,

याबद्दल प्रायोजक मंडळाची खात्री पटली तर, प्रायोजक मंडळ तिला त्या पदावरून दूर करू शकेल :

परंतु, खंड (घ) किंवा (ड) अन्वये अध्यक्षाला उक्त पदावरून दूर करण्यापूर्वी प्रायोजक मंडळाकडून, त्याला कारणे दाखविण्याची वाजवी संधी देण्यात येईल.

कुलगुरु. १४. (१) कुलगुरुची नियुक्ती, नियामक मंडळाने शिफारस केलेल्या तीन व्यक्तींच्या निवडसूचीमधून परिनियमाद्वारे विनिर्दिष्ट करण्यात येईल अशा अटी व शर्तीवर अध्यक्षकडून करण्यात येईल आणि तो, पोट-कलम (७) मध्ये अंतर्भूत असलेल्या तरतुदींना अधीन राहून, तीन वर्षांच्या मुदतीसाठी पद धारण करील :

परंतु, तीन वर्षांची मुदत समाप्त झाल्यानंतर कुलगुरु आणखी तीन वर्षांच्या मुदतीकरिता पुनर्नियुक्तीसाठी पात्र असेल :

परंतु, आणखी असे की, कुलगुरु त्याची मुदत समाप्त झाल्यानंतरदेखील, नवीन कुलगुरु आपला पदभार स्वीकारेपर्यंत पद धारण करणे सुरू ठेवील, तथापि, कोणत्याही परिस्थितीत हा कालावधी एक वर्षाहून अधिक असणार नाही.

(२) कुलगुरु हा, विद्यापीठाचा प्रमुख कार्यकारी व विद्याविषयक अधिकारी असेल आणि तो विद्यापीठाच्या कामकाजाचे पर्यवेक्षण करील आणि त्यावर नियंत्रण ठेवील आणि विद्यापीठाच्या विविध प्राधिकरणांच्या निर्णयाची अंमलबजावणी करील.

(३) कुलगुरु, अध्यक्षाच्या अनुपस्थितीत विद्यापीठाच्या दीक्षांत समारंभाचे अध्यक्षस्थान भूषवील.

(४) ज्या बाबीसंबंधात या अधिनियमाद्वारे किंवा त्याअन्वये इतर कोणत्याही प्राधिकरणाला अधिकार प्रदान केलेले असतील अशा कोणत्याही बाबीसंबंधात तात्काळ कार्यवाही करणे आवश्यक आहे असे कुलगुरुचे मत झाले असेल तर, तो, त्याला आवश्यक वाटेल अशी कार्यवाही करू शकेल आणि त्यानंतर लवकरात लवकर अशी बाब सामान्य नित्यक्रमाच्या ओघात ज्या अधिकाऱ्याने किंवा प्राधिकरणाने हाताळली असती अशा अधिकाऱ्याला किंवा प्राधिकरणाला आपण केलेल्या कार्यवाहीची माहिती देईल :

परंतु, अशी कार्यवाही कुलगुरुने करावयास नको होती, असे संबंधित अधिकाऱ्याचे किंवा प्राधिकऱ्याचे मत झाले असेल तेव्हा, असे प्रकरण अध्यक्षाकडे निर्णयार्थ पाठवण्यात येईल आणि त्यावरील त्याचा निर्णय अंतिम असेल.

(५) कुलगुरुच्या मते, विद्यापीठाच्या कोणत्याही प्राधिकरणाचा कोणताही निर्णय, हा अधिनियम किंवा त्याखाली केलेले परिनियम, आदेश, विनियम किंवा नियम यांद्वारे प्रदान करण्यात आलेल्या अधिकारांच्या कक्षबाहेरील असेल किंवा त्यामुळे विद्यापीठाच्या हितास बाधा पोहोचण्याची शक्यता असेल तर, तो, निर्णयाच्या दिनांकापासून पंधरा दिवसांच्या आत संबंधित प्राधिकरणाला आपला निर्णय बदलण्याची विनंती करील आणि प्राधिकरणाने अशा निर्णयात पूर्णपणे किंवा अंशतः बदल करण्यास नकार दिला, किंवा पंधरा दिवसांच्या आत कोणताही निर्णय घेतला नाही तर, ती बाब अध्यक्षकडे निर्णयार्थ पाठवण्यात येईल आणि तीवरील त्याचा निर्णय अंतिम असेल.

(६) कुलगुरु, परिनियमाद्वारे किंवा आदेशाद्वारे विनिर्दिष्ट करण्यात येतील अशा अधिकारांचा वापर करील आणि अशी कर्तव्ये पार पाडील.

(७) प्रतिवेदन मिळाल्यावर किंवा अन्यथा आणि आवश्यक वाटेल अशी चौकशी करण्यात आल्यानंतर, कोणत्याही वेळी तशी खात्री देणारी परिस्थितीची निकड असेल तर, आणि जर कुलगुरु पदावर राहणे विद्यापीठाच्या

हिताचे नसेल तर, अध्यक्षास, नियामक मंडळाच्या मान्यतेने, लेखी आदेशाद्वारे, त्यात कारणे नमूद करून, त्या आदेशात विनिर्दिष्ट करण्यात येईल अशा दिनांकापासून कुलगुरुला त्याचे पद सोडण्यास सांगता येईल :

परंतु, या पोट-कलमाअन्वये कार्यवाही करण्यापूर्वी, कुलगुरुला आपले म्हणणे मांडण्याची वाजवी संधी देण्यात येईल.

१५. (१) विद्याशाखांच्या अधिष्ठात्यांची नियुक्ती ही, परिनियमाद्वारे विनिर्दिष्ट करण्यात येईल अशा रीतीने विद्याशाखांचे आणि अशा सेवेच्या अटी व शर्तीवर अध्यक्षकडून करण्यात येईल. अधिष्ठाते.

(२) विद्याशाखांचे अधिष्ठाते हे, विद्यापीठाचे विद्याविषयक व इतर कामकाजाचे व्यवस्थापन करण्यासाठी कुलगुरुला सहाय्य करतील आणि ते, विनियमांद्वारे विहित करण्यात येतील आणि अध्यक्ष व कुलगुरु यांच्याकडून सोपविण्यात येतील अशा अधिकारांचा वापर करतील आणि अशी कार्ये पार पाडतील.

१६. (१) कुलसचिवाची नियुक्ती ही, परिनियमाद्वारे विनिर्दिष्ट करण्यात येईल अशा रीतीने आणि अशा कुलसचिव. सेवेच्या अटी व शर्तीवर अध्यक्षकडून करण्यात येईल.

(२) कुलसचिव हा, विद्यापीठाचा मुख्य प्रशासकीय अधिकारी असेल. विद्यापीठाच्या प्राधिकरणांच्या निर्णयास अधीन राहून, त्यास विद्यापीठाच्या वतीने करार करण्याचा, संविदा करण्याचा, दस्तऐवजांवर स्वाक्षरी करण्याचा व अभिलेख अधिप्रमाणित करण्याचा अधिकार असेल. तो, परिनियमांद्वारे विनिर्दिष्ट करण्यात येईल अशा अधिकारांचा वापर करील आणि अशी कर्तव्ये पार पाडील.

(३) कुलसचिव हा, नियामक मंडळ, व्यवस्थापन मंडळ व विद्यापरिषद यांचा सदस्य-सचिव असेल. परंतु, त्यास मत देण्याचा हक्क असणार नाही.

(४) कुलसचिव हा, विद्यापीठाचे अभिलेख, सामाईक मोहोर यांचा आणि नियामक मंडळ त्याच्याकडे सुपूर्द करील अशा इतर मालमत्तेचा अभिरक्षक असेल.

(५) कुलसचिव हा, या अधिनियमाद्वारे किंवा त्या अन्वये विहित करण्यात येतील अशा किंवा परिनियमाद्वारे त्याला प्रदान करण्यात येतील अशा किंवा कुलगुरुकडून त्यास वेळोवेळी सोपविण्यात येतील अशा इतर अधिकारांचा वापर करील आणि अशी इतर कार्ये पार पाडील.

१७. (१) परीक्षा नियंत्रकाची नियुक्ती ही, परिनियमाद्वारे विनिर्दिष्ट करण्यात येईल अशा रीतीने आणि परीक्षा नियंत्रक. अशा सेवेच्या अटी व शर्तीवर अध्यक्षकडून करण्यात येईल.

(२) परीक्षा नियंत्रक हा, विद्यापीठाच्या परीक्षा व चाचणी परीक्षा घेणे आणि त्यांचे निकाल घोषित करणे या गोष्टींचा मुख्य प्रभारी अधिकारी असेल. तो, कुलगुरुच्या अधीक्षणाखाली, निदेशनाखाली आणि मार्गदर्शनाखाली आपली कार्ये पार पाडील.

(३) परीक्षा नियंत्रक हा, विद्यापीठाचा पूर्ण वेळ वेतनी अधिकारी असेल आणि तो, थेट कुलगुरुच्या निदेशनाखाली आणि नियंत्रणाखाली काम करील. त्याची नियुक्ती ही तीन वर्षांच्या मुदतीसाठी असेल आणि तो, तीन वर्षांपेक्षा अधिक नसेल इतक्या मुदतीसाठी पुनर्नियुक्तीस पात्र असेल. नियंत्रकाच्या निवडीच्या प्रयोजनासाठी अर्हता व अनुभव हा, परिनियमाद्वारे विहित करण्यात येईल त्याप्रमाणे असेल.

(४) परीक्षा नियंत्रक पुढील गोष्टींसाठी जबाबदार असेल :-

(क) परीक्षांची नियामिका तयार करणे व ती आगाऊ घोषित करणे ;

(ख) प्रश्नपत्रिकांच्या मुद्रणाची व्यवस्था करणे ;

(ग) परीक्षांचा आणि इतर चाचणी परीक्षांचा निकाल वेळेवर प्रसिद्ध करण्याची व्यवस्था करणे ;

(घ) परीक्षांशी संबंधित असलेले आणि परीक्षांच्या संबंधात गैरप्रकाराबद्दल दोषी आढळून आलेले उमेदवार, प्राशिनक, परीक्षक, नियामक किंवा इतर कोणत्याही व्यक्ती यांच्याविरुद्ध आवश्यक असेल तेथे शिस्तभंगाची कारवाई करणे;

(ङ) विद्यापीठ परीक्षांच्या निकालांचा वेळोवेळी आढावा घेणे आणि त्यावरील अहवाल विद्यापरिषदेला पाठवणे.

(५) परीक्षा नियंत्रक हा, विहित करण्यात येतील अशा किंवा त्याच्याकडे सोपविण्यात येतील अशा इतर अधिकारांचा वापर करील आणि अशी इतर कर्तव्ये पार पाडील.

मुख्य वित्त व लेखा अधिकारी.

१८. (१) मुख्य वित्त व लेखा अधिकारी हा, विद्यापीठाचा प्रमुख वित्त, लेखा व लेखापरीक्षा अधिकारी असेल.
 (२) मुख्य वित्त व लेखा अधिकाऱ्याची नियुक्ती, परिनियमांद्वारे विनिर्दिष्ट करण्यात येईल अशा रीतीने आणि अशा सेवेच्या अटी व शर्तीवर अध्यक्षाकडून करण्यात येईल.
 (३) मुख्य वित्त व लेखा अधिकारी, परिनियमांद्वारे विनिर्दिष्ट करण्यात येतील अशा अधिकारांचा वापर करील आणि अशी कर्तव्ये पार पाडील.

इतर अधिकारी.

१९. (१) विद्यापीठास, आपली कार्ये पार पाडण्यासाठी आवश्यक असतील अशा इतर अधिकाऱ्यांची नियुक्ती करता येईल.
 (२) विद्यापीठाच्या इतर अधिकाऱ्यांच्या नियुक्तीची रीत, अशा अधिकाऱ्यांच्या सेवेच्या अटी व शर्ती, त्यांचे अधिकार व कार्ये ही, परिनियमांद्वारे विनिर्दिष्ट करण्यात येतील अशी असतील.

विद्यापीठाची प्राधिकरणे.

२०. विद्यापीठाची प्राधिकरणे पुढीलप्रमाणे असतील :-

(एक) नियामक मंडळ ;

(दोन) व्यवस्थापन मंडळ ;

(तीन) विद्यापरिषद ;

(चार) परीक्षा मंडळ ; आणि

(पाच) विद्यापीठाची प्राधिकरणे म्हणून परिनियमांद्वारे घोषित करण्यात येतील अशी विद्यापीठाची इतर कोणतीही प्राधिकरणे.

नियामक मंडळ.

२१. (१) विद्यापीठाच्या नियामक मंडळात पुढील सदस्यांचा अंतर्भाव असेल :-

(एक) अध्यक्ष ;

(दोन) कुलगुरु ;

(तीन) प्रायोजक मंडळाकडून नामनिर्देशित केलेल्या पाच व्यक्ती ; त्यापैकी दोन विख्यात शिक्षणतज्ज्ञ असतील ;

(चार) अध्यक्षांने नामनिर्देशित केलेला, विद्यापीठाबाहेरील व्यवस्थापन किंवा माहिती तंत्रज्ञान यातील एक तज्ज्ञ ;

(पाच) राज्य शासनाने नामनिर्देशित केलेल्या दोन व्यक्ती ;

(सहा) अध्यक्षांने नामनिर्देशित करावयाचे, उद्योगक्षेत्राचे दोन प्रतिनिधी ;

(सात) विद्यापीठाचा कुलसचिव हा, नियामक मंडळाचा कायमस्वरूपी निर्मात्रित असेल, परंतु, त्याला मत देण्याचा अधिकार नसेल.

(२) नियामक मंडळ हे विद्यापीठाचे सर्वोच्च प्राधिकरण असेल.

(३) नियामक मंडळास पुढील अधिकार असतील,-

(क) हा अधिनियम किंवा त्याखाली केलेले परिनियम, आदेश, विनियम किंवा नियम यांद्वारे तरतूद करण्यात आले असतील अशा सर्व अधिकारांचा वापर करून, विद्यापीठाचे सर्वसाधारण अधीक्षण व निदेशन यांची तरतूद करणे आणि विद्यापीठाच्या कामकाजाचे नियंत्रण करणे ;

(ख) विद्यापीठाच्या इतर प्राधिकरणांचे निर्णय या अधिनियमाच्या तरतुदींशी किंवा त्याखाली केलेल्या परिनियमांशी, आदेशांशी, विनियमांशी किंवा नियमांशी अनुरूप नसतील तेव्हा, त्या निर्णयांचे पुनर्विलोकन करणे;

(ग) विद्यापीठाच्या अर्थसंकल्पास व वार्षिक अहवालास मान्यता देणे ;

(घ) विद्यापीठाने अनुसरावयाची धोरणे निर्धारित करणे ;

(ङ) सर्व प्रयत्न करूनदेखील विद्यापीठाचे कामकाज सुरळीतपणे चालणे शक्य नाही अशी परिस्थिती उद्भवेल तेव्हा, विद्यापीठाचे स्वेच्छेने परिसमापन करण्याविषयी प्रायोजक मंडळास शिफारस करणे ; आणि

(च) परिनियमांद्वारे विहित करण्यात येतील असे इतर अधिकार.

(४) नियामक मंडळ हे एका कॅलेंडर वर्षात किमान तीन वेळा बैठक घेईल.

(५) नियामक मंडळाच्या बैठकांसाठीची गणपूर्ती पाच इतकी असेल.

२२. (१) व्यवस्थापन मंडळात पुढील सदस्यांचा अंतर्भाव असेल :—

व्यवस्थापन मंडळ.

(एक) कुलगुरु ;

(दोन) प्रायोजक मंडळाने नामनिर्देशित केलेले, नियामक मंडळाचे दोन सदस्य ;

(तीन) कुलगुरुकडून आळीपाळीने नामनिर्देशित करावयाचे विद्यापीठाचे दोन अधिष्ठाते ;

(चार) प्रायोजक मंडळाने नामनिर्देशित केलेल्या, नियामक मंडळाच्या सदस्य नसलेल्या तीन व्यक्ती ; आणि

(पाच) प्रायोजक मंडळाने नामनिर्देशित केलेल्या, अध्यापकांमधील तीन व्यक्ती.

(२) कुलगुरु हा, व्यवस्थापन मंडळाचा अध्यक्ष असेल.

(३) व्यवस्थापन मंडळाचे अधिकार व कार्ये, परिणियमांद्वारे विनिर्दिष्ट करण्यात येतील त्याप्रमाणे असतील.

(४) व्यवस्थापन मंडळ, दर दोन महिन्यांतून किमान एकदा बैठक बोलावील.

(५) व्यवस्थापन मंडळाच्या बैठकीसाठीची गणपूर्ती पाच इतकी असेल.

२३. (१) विद्यापरिषदेमध्ये, कुलगुरु आणि परिणियमांद्वारे विनिर्दिष्ट करण्यात येतील असे इतर सदस्य विद्यापरिषद यांचा अंतर्भाव असेल.

(२) कुलगुरु हा, विद्यापरिषदेचा पदसिद्ध अध्यक्ष असेल.

(३) विद्यापरिषद ही, विद्यापीठाचे मुख्य विद्याविषयक मंडळ असेल आणि या अधिनियमाच्या तरतुदींना आणि त्याखाली केलेल्या नियमांना, परिणियमांना व आदेशांना अधीन राहून, विद्यापीठाचे समन्वयन करील आणि विद्यापीठाच्या विद्याविषयक धोरणाचे सर्वसाधारण पर्यवेक्षण करील.

(४) विद्यापरिषदेच्या बैठकांसाठीची गणपूर्ती ही, परिणियमांद्वारे विनिर्दिष्ट करण्यात येईल त्याप्रमाणे असेल.

२४. (१) परीक्षा मंडळ हे, परीक्षांचे संचलन करणे आणि परीक्षा आयोजित करण्याच्या व त्या घेण्याच्या परीक्षा मंडळ संबंधात धोरणात्मक निर्णय घेणे, परीक्षा पद्धतीत सुधारणा करणे, प्राश्निक, परीक्षक, नियामक यांची नियुक्ती करणे आणि तसेच परीक्षांचे वेळापत्रक तयार करणे आणि निकाल घोषित करणे यांसाठी विद्यापीठाचे प्रमुख प्राधिकरण असेल. परीक्षा मंडळ अभ्यासकेंद्रात किंवा विद्यापीठाशी संबंधित कोणत्याही केंद्रात संचलित होणाऱ्या परीक्षांचेदेखील पर्यवेक्षण व विनियमन करील.

स्पष्टीकरण.—या कलमाच्या आणि कलम ३८ च्या प्रयोजनार्थ “ परीक्षांचे वेळापत्रक ” या शब्दप्रयोगाचा अर्थ, परीक्षांच्या योजनेचा एक भाग असलेली प्रत्येक प्रश्नपत्रिका सुरू होण्याची वेळ, दिवस व दिनांक यांविषयीचा तपशील देणारे पत्रक, असा आहे आणि त्यामध्ये प्रात्यक्षिक परीक्षांविषयीच्या तपशीलांचादेखील समावेश आहे.

(२) परीक्षा मंडळात पुढील सदस्यांचा अंतर्भाव असेल :—

(एक) कुलगुरु-अध्यक्ष ;

(दोन) प्रत्येक विषयाचा प्राध्यापक-सदस्य ;

(तीन) परीक्षा मंडळाने स्वीकृत केलेला एक मूल्यमापन तज्ज्ञ-सदस्य ;

(चार) परीक्षा नियंत्रक-सदस्य सचिव.

(३) परीक्षा मंडळाचे अधिकार आणि कार्ये, परिणियमांद्वारे निर्धारित करण्यात येतील त्याप्रमाणे असतील.

२५. विद्यापीठाच्या इतर प्राधिकरणांची रचना, अधिकार आणि कार्ये हे परिणियमांद्वारे निर्धारित करण्यात येतील त्याप्रमाणे असतील.

विद्यापीठाच्या इतर प्राधिकरणांची रचना, अधिकार आणि कार्ये.

२६. जर एखादी व्यक्ती,—

निरहंता.

(क) विकल मनाची असेल आणि एखाद्या सक्षम न्यायालयाने तिला तसे घोषित केले असेल ;

(ख) नैतिक अधःपतनाचा अंतर्भाव असलेल्या कोणत्याही अपराधाबद्दल तिला दोषी ठरविलेले असेल ;

(ग) ती स्वतः खाजगी शिकवण्या घेत असेल किंवा खाजगी शिकवण्यांचे वर्ग चालवत असेल ;

किंवा

(घ) कोणत्याही परीक्षा घेताना, कोणत्याही प्रकारे, कोठेही अनुचित व्यवहार केल्याबद्दल किंवा त्यास चालना दिल्याबद्दल तिला शिक्षा झालेली असेल तर,

अशा कोणत्याही व्यक्तीस, विद्यापीठाच्या प्राधिकरणापैकी किंवा मंडळापैकी कोणत्याही प्राधिकरणाचा किंवा मंडळाचा सदस्य होण्यास निरह ठरविण्यात येईल.

रिक्त पदांमुळे
विद्यापीठाच्या
कोणत्याही
प्राधिकरणाची
किंवा मंडळाची
कार्यवाही
विधिअग्राह्य न
उरणे.

२७. विद्यापीठाच्या कोणत्याही प्राधिकरणाची किंवा मंडळाची कोणतीही कृती किंवा कार्यवाही केवळ त्यात कोणतेही पद रिक्त असल्याच्या किंवा त्याच्या रचनेत दोष असल्याच्या कारणावरून विधिअग्राह्य ठरणार नाही.

नैमित्तिक रिक्त
पद भरणे.

२८. एखाद्या सदस्याचा मृत्यू, राजीनामा किंवा त्याला काढून टाकणे यांमुळे विद्यापीठाच्या कोणत्याही प्राधिकरणातील किंवा मंडळातील कोणतेही पद नैमित्तिकरीत्या रिक्त झाले असेल त्याबाबतीत, ते पद, ज्या सदस्याचे पद रिक्त झाले असेल त्या सदस्याच्या जागी एखाद्या व्यक्तीची नियुक्ती करून किंवा तिला नामनिर्देशित करून शक्य तितक्या लवकर भरण्यात येईल ; आणि नैमित्तिक रिक्त पद भरण्यासाठी अशाप्रकारे नियुक्त केलेली किंवा नामनिर्देशित केलेली व्यक्ती ही, ज्या सदस्याच्या जागी तिला अशा प्रकारे नियुक्त किंवा नामनिर्देशित केले असेल अशा सदस्याच्या उर्वरित मुदतीकरिता, अशा प्राधिकरणाची किंवा मंडळाची सदस्य असेल.

समित्या.

२९. (१) विद्यापीठाच्या प्राधिकरणांना किंवा अधिकाऱ्यांना समित्यांकडून पार पाडल्या जाणाऱ्या विनिर्दिष्ट कामांसाठी आवश्यक असतील अशा विचारार्थ विषयानुसार अशा समित्या घटित करता येतील.

(२) अशा समित्यांची रचना, परिनियमांद्वारे विनिर्दिष्ट करण्यात येईल त्याप्रमाणे असेल.

पहिले परिनियम.

३०. (१) विद्यापीठाचे पहिले परिनियम नियामक मंडळाकडून तयार करण्यात येतील आणि शासनाच्या मान्यतेसाठी ते, शासनाकडे सादर करण्यात येतील.

(२) या अधिनियमाच्या व त्याखाली केलेल्या नियमांच्या तरतुदींना अधीन राहून, विद्यापीठाच्या पहिल्या परिनियमांमध्ये पुढील सर्व किंवा त्यांपैकी कोणत्याही बाबींची तरतूद करता येईल :—

(क) वेळोवेळी घटित करण्यात येतील अशी विद्यापीठाची प्राधिकरणे व इतर मंडळे यांची रचना, अधिकार व कर्तव्ये ;

(ख) कुलगुरूच्या नियुक्तीच्या अटी व शर्ती आणि त्याचे अधिकार व कार्ये ;

(ग) विद्याशाखांचे अधिष्ठाते, कुलसचिव आणि मुख्य वित्त व लेखा अधिकारी यांच्या नियुक्तीची रीत आणि सेवेच्या अटी व शर्ती आणि त्यांचे अधिकार व कार्ये ;

(घ) कर्मचाऱ्यांच्या नियुक्तीची रीत आणि त्यांच्या सेवेच्या अटी व शर्ती आणि त्यांचे अधिकार व कार्ये ;

(ङ) कर्मचारी, विद्यार्थी व विद्यापीठ यांच्यामध्ये विवाद झाल्यास, लवादाची कार्यपद्धती ;

(च) सन्मान्य पदव्या प्रदान करणे ;

(छ) शिक्षण फी देण्यापासून विद्यार्थ्यांना सूट देण्यासंबंधीच्या आणि त्यांना शिष्यवृत्त्या व छात्रवृत्त्या प्रदान करण्यासंबंधीच्या तरतुदी ;

(ज) राखीव जागांचे विनियमन करण्यासह विविध पाठ्यक्रमांमधील प्रवेश, एकूण जागा यांच्या धोरणासंबंधातील तरतुदी ; आणि

(झ) विद्यार्थ्यांकडून आकारण्यात येणाऱ्या फी संबंधातील तरतुदी.

(३) शासन, नियामक मंडळाने सादर केलेले पहिले परिनियम विचारात घेईल आणि ते मिळाल्याच्या दिनांकापासून चार महिन्यांच्या आत, त्याला आवश्यक वाटतील अशा फेरबदलांसह, कोणतेही असल्यास, त्यांना आपली मान्यता देईल.

(४) शासन, त्याने मान्यता दिलेले पहिले परिनियम राजपत्रात प्रसिद्ध करील आणि त्यानंतर, अशा प्रसिद्धीच्या दिनांकापासून असे परिनियम अंमलात येतील.

३१. (१) या अधिनियमाच्या आणि त्याखाली केलेल्या नियमांच्या तरतुदींना अधीन राहून, विद्यापीठाच्या नंतरचे परिनियम. नंतरच्या परिनियमांमध्ये, पुढील सर्व किंवा त्यापैकी कोणत्याही बाबीची तरतूद करता येईल :-

- (क) विद्यापीठाच्या नवीन प्राधिकरणांची निर्मिती करणे ;
- (ख) लेखांकन धोरण व वित्तीय कार्यपद्धती ;
- (ग) विद्यापीठाच्या प्राधिकरणांमधील अध्यापकांचे प्रतिनिधित्व ;
- (घ) नवीन विभागांची निर्मिती आणि विद्यमान विभाग बंद करणे किंवा त्यांची पुनर्रचना करणे ;
- (ड.) पदके व पारितोषिके सुरू करणे ;
- (च) पदनिर्मिती व पदे रद्द करण्याची कार्यपद्धती ;
- (छ) फीमध्ये सुधारणा करणे ;
- (ज) वेगवेगळ्या अभ्यासक्रमांमधील जागांच्या संख्येत फेरबदल करणे ; आणि
- (झ) या अधिनियमाच्या तरतुदींन्वये ज्या बाबी परिनियमांद्वारे विनिर्दिष्ट करावयाच्या आहेत अशा इतर सर्व बाबी.

(२) पहिल्या परिनियमांव्यतिरिक्त, विद्यापीठाचे परिनियम हे, नियामक मंडळाच्या मान्यतेने व्यवस्थापन मंडळाकडून करण्यात येतील.

(३) व्यवस्थापन मंडळास, वेळोवेळी, नवीन किंवा आणखी परिनियम करता येतील किंवा या कलमामध्ये यात यापुढे तरतूद केलेल्या रीतीने अशा प्रकारे केलेल्या परिनियमांमध्ये सुधारणा करता येईल किंवा त्यांचे निरसन करता येईल :

परंतु, व्यवस्थापन मंडळ हे, विद्यापीठाच्या कोणत्याही विद्यमान प्राधिकरणाला प्रस्तावावर मत मांडण्याची संधी देण्यात येईपर्यंत, अशा प्राधिकरणाचा दर्जा, अधिकार किंवा रचना यांना बाधक ठरणारा कोणताही परिनियम करणार नाही किंवा परिनियमात कोणतीही सुधारणा करणार नाही, आणि अशा प्रकारे मांडलेले कोणतेही मत लेखी असेल व ते नियामक मंडळाकडून विचारात घेण्यात येईल.

(४) असा प्रत्येक परिनियम किंवा परिनियमांमध्ये भर घालणे किंवा परिनियमांमध्ये कोणतीही सुधारणा करणे किंवा त्यांचे निरसन करणे या बाबी, शासनाच्या मान्यतेच्या अधीन असतील :

परंतु, विद्यापरिषदेशी विचारविनिमय केल्याशिवाय, व्यवस्थापन मंडळाकडून, विद्यार्थ्यांची शिस्त, अध्यापन, शिक्षण व परीक्षा यांचा दर्जा यांना बाधक ठरणारा कोणताही परिनियम करण्यात येणार नाही.

३२. (१) विद्यापीठाचे पहिले आदेश कुलगुरुकडून काढण्यात येतील, त्या आदेशांना नियामक मंडळाने पहिले आदेश. मान्यता दिल्यानंतर, शासनाच्या मान्यतेसाठी ते शासनाला सादर करण्यात येतील.

(२) या अधिनियमाच्या किंवा त्याखाली केलेल्या नियमांच्या किंवा परिनियमांच्या तरतुदींना अधीन राहून, व्यवस्थापन मंडळास, विद्यापीठाच्या उद्दिष्टांना चालना देण्यासाठी नियामक मंडळाच्या मान्यतेने, त्याला योग्य वाटेल त्याप्रमाणे असे पहिले आदेश काढता येतील आणि त्या आदेशांमध्ये, पुढील सर्व किंवा त्यापैकी कोणत्याही बाबींची तरतूद करता येईल :-

- (क) विद्यापीठामध्ये विद्यार्थ्यांना प्रवेश देणे आणि त्याप्रमाणे त्यांची नावनोंदणी करणे ;
- (ख) विद्यापीठाच्या पदव्या, पदविका व प्रमाणपत्रे यांसाठी निर्धारित करावयाचे अभ्यास पाठ्यक्रम ;
- (ग) पदव्या, पदविका, प्रमाणपत्रे आणि इतर विद्याविषयक विशेषोपाधी प्रदान करणे, त्यांसाठी किमान अर्हता आणि त्या देण्याच्या व प्राप्त करण्याच्या संबंधात करावयाच्या उपाययोजना ;
- (घ) छात्रवृत्त्या, शिष्यवृत्त्या, विद्यावेतने, पदके व पारितोषिके प्रदान करण्यासाठी शर्ती ;
- (ड.) परीक्षा घेणे तसेच परीक्षा मंडळे, परीक्षक व नियामक यांचा पदावधी व त्यांच्या नियुक्तीची रीत आणि कर्तव्ये ;
- (च) विद्यापीठाचे विभिन्न पाठ्यक्रम, परीक्षा, पदव्या व पदविका यांच्यासाठी आकारावयाची फी ;

- (छ) विद्यापीठाच्या वसतिगृहांमधील विद्यार्थ्यांच्या निवासाबद्दलच्या शर्ती ;
- (ज) विद्यार्थ्यांच्याविरुद्ध शिस्तभंगाची कारवाई करण्यासंबंधातील तरतुदी ;
- (झ) विद्यापीठाच्या शैक्षणिक वातावरणात सुधारणा करण्यासाठी ज्याची आवश्यकता वाटली असेल अशा इतर कोणत्याही मंडळाची निर्मिती, रचना व कार्ये ;
- (ञ) उच्च शिक्षणाच्या बाबतीत इतर विद्यापीठांशी आणि परिसंस्थांशी सहकार्य करण्याची व सहयोग देण्याची रीत ; आणि
- (ट) या अधिनियमाच्या किंवा त्याखाली केलेल्या परिनियमांच्या तरतुदींन्वये ज्या बाबींची आदेशांत तरतूद करण्याची आवश्यकता आहे अशा इतर सर्व बाबी.

(३) शासन, कुलगुरुने पोट-कलम (१) अन्वये सादर केलेल्या पहिल्या आदेशांवर विचार करील आणि ते मिळाल्यापासून चार महिन्यांच्या आत, त्याला आवश्यक वाटतील अशा फेरबदलांसह, कोणतेही असल्यास, आपली मान्यता देईल.

नंतरचे आदेश. ३३. (१) पहिल्या आदेशांव्यतिरिक्त सर्व आदेश विद्यापरिषदेकडून काढण्यात येतील व त्यांस व्यवस्थापन मंडळाची मान्यता मिळाल्यानंतर ते, नियामक मंडळाच्या मान्यतेसाठी त्याच्याकडे पाठविण्यात येतील.

(२) विद्यापरिषद ही, एकतर व्यवस्थापन मंडळाच्या व नियामक मंडळाच्या सूचनांचा अंतर्भाव करून आदेशांमध्ये फेरबदल करील किंवा त्या सूचनांचा अंतर्भाव न करण्याबद्दल कारणे देईल, आणि अशा कारणांसह, कोणतीही असल्यास, ते आदेश व्यवस्थापन मंडळाकडे परत पाठवील आणि व्यवस्थापन मंडळ आणि नियामक मंडळ, विद्यापरिषदेच्या सूचना विचारात घेतील आणि अशा फेरबदलांसह किंवा अशा फेरबदलांशिवाय विद्यापीठाच्या आदेशांना मान्यता देतील आणि त्यानंतर, नियामक मंडळाने मान्यता दिल्याप्रमाणे ते आदेश अंमलात येतील.

विनियम. ३४. विद्यापीठाच्या प्राधिकरणांना, व्यवस्थापन मंडळाच्या पूर्व मान्यतेच्या अधीन राहून, आपले स्वतःचे आणि त्यांनी नियुक्त केलेल्या समित्यांचे कामकाज चालवण्यासाठी, हा अधिनियम व त्याखाली केलेले नियम, परिनियम व आदेश यांच्याशी सुसंगत असे विनियम करता येतील.

प्रवेश. ३५. (१) विद्यापीठामध्ये, काटेकोरपणे गुणवत्तेच्या आधारावर प्रवेश देण्यात येईल.

(२) विद्यापीठामध्ये प्रवेशासाठीची गुणवत्ता ही, एकतर प्रवेशासाठी असलेल्या अर्हता परीक्षेमध्ये मिळालेल्या गुणांच्या आधारे किंवा श्रेणीच्या आधारे आणि अभ्यासानुवर्ती व अभ्यासेतर कार्यक्रमांमधील प्रावीण्य किंवा एकतर तत्सम पाठ्यक्रम सुरू करण्यासाठी विद्यापीठांच्या संघाने किंवा राज्यातील कोणत्याही अभिकरणाने राज्यस्तरावर घेतलेल्या प्रवेश चाचणीत मिळालेल्या गुणांच्या किंवा श्रेणीच्या आधारे निश्चित करता येईल :

परंतु, व्यवसाय आणि तंत्र पाठ्यक्रमांमधील प्रवेश हे, केवळ प्रवेश चाचणी घेऊन त्याद्वारे देण्यात येतील.

(३) अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, निरधिसूचित जमाती (विमुक्त जाती), भटक्या जमाती, इतर मागासवर्ग यांमधील विद्यार्थ्यांकरिता व अपंग विद्यार्थ्यांकरिता विद्यापीठांमधील प्रवेशासाठीच्या जागा ह्या, राज्य शासनाच्या धोरणानुसार राखून ठेवण्यात येतील :

परंतु, कोणत्याही परिस्थितीत एकूण आरक्षण हे पन्नास टक्क्यांपेक्षा अधिक असणार नाही.

(४) एकूण मंजूर प्रवेश क्षमतेपैकी सत्तर टक्के जागा ह्या, महाराष्ट्र राज्यात अधिवास केलेल्या विद्यार्थ्यांसाठी राखून ठेवण्यात येतील.

फी संरचना. ३६. (१) विद्यापीठास, वेळोवेळी, आपल्या फी ची संरचना तयार करता येईल आणि राज्य शासनाने त्या प्रयोजनासाठी घटित केलेल्या समितीच्या मान्यतेसाठी ती पाठविता येईल.

(२) शासन विद्यापीठाकडून प्राप्त झालेल्या फी संरचनाविषयक प्रस्तावाचा आढावा घेण्यासाठी विहित करण्यात येईल अशा रीतीने एक फी संरचना आढावा समिती घटित करील.

(३) पोट-कलम (२) अन्वये घटित केलेल्या समितीचा अध्यक्ष हा, सर्वोच्च न्यायालयाचा सेवानिवृत्त न्यायाधीश किंवा कोणत्याही उच्च न्यायालयाचा सेवानिवृत्त मुख्य न्यायमूर्ती असेल. समितीचा अध्यक्ष हा, मुंबई येथील उच्च न्यायालयाने शिफारस केलेली व्यक्ती असेल.

(४) ती समिती, विद्यापीठाने तयार केलेली फी संरचना विचारात घेईल, तिचा आढावा घेईल आणि प्रस्तावित केलेली फी,—

(क) (एक) विद्यापीठाचा आवर्ती खर्च भागविण्यासाठी स्रोत निर्माण करण्याकरिता पुरेशी आहे, किंवा कसे ; आणि

(दोन) विद्यापीठाचा आणखी विकास करण्यासाठी आवश्यक असलेल्या बचतीकरिता पुरेशी आहे किंवा कसे ; आणि

(ख) त्यात अवाजवीपणे वाढ तर केलेली नाही ना,

हे विचारात घेतल्यानंतर शासनाला आपल्या शिफारशी सादर करील.

(५) पोट-कलम (४) अन्वये शिफारशी प्राप्त झाल्यानंतर, जर शासनाची खात्री पटली तर, ते, फी संरचनेला मान्यता देईल. शासनाने मान्यता दिलेली फी संरचना ही पुढील सुधारणा होईपर्यंत वैध राहिल.

(६) राज्य शासन, विद्यापीठामध्ये प्रवेश घेतलेल्या मागासवर्गातील विद्यार्थ्यांसाठी कोणत्याही फीची प्रतिपूर्ती करणार नाही अथवा त्याबाबतचे कोणतेही वित्तीय दायित्व घेणार नाही.

(७) विद्यापीठ, पोट-कलम (५) अन्वये जी फी घेण्यास हक्कदार असेल त्या व्यतिरिक्त, कोणत्याही नावाने संबोधली जाणारी अन्य कोणतीही फी आकारणार नाही.

३७. (१) विद्यापीठ किंवा त्याच्यावतीने किंवा अशा परिसंस्थेचा जिच्याकडे प्रभार आहे, किंवा जी, अशा परिसंस्थेच्या व्यवस्थापनास जबाबदार आहे अशी कोणतीही व्यक्ती, अशा परिसंस्थेतील कोणत्याही अभ्यास पाठ्यक्रमाला कोणत्याही विद्यार्थ्याला प्रवेश देण्याकरिता किंवा त्याने तो पुढे चालू ठेवण्याकरिता किंवा त्याला वरच्या इयत्तेत किंवा वर्गात घालण्याकरिता त्याच्याकडून किंवा त्याच्या बाबतीत, कोणतीही कॅपिटेशन फी वसूल करणार नाही.

कॅपिटेशन फी
घेण्यास प्रतिबंध.

(२) पोट-कलम (१) मध्ये काहीही अंतर्भूत असले तरी, व्यवस्थापनास, नवीन शैक्षणिक परिसंस्था सुरू करणे, शिष्यवृत्त्या, बक्षिसे देणे यांसाठी दाननिधी उभारणे किंवा तत्सम प्रयोजनांसाठी दानशूर व्यक्तींकडून किंवा संस्थांकडून किंवा सार्वजनिक न्यासांकडून किंवा व्यक्तींच्या इतर कोणत्याही अधिसंघाकडून विहित रीतीने, रोख रकमा किंवा वस्तुरूपात देणग्या सद्भावनापूर्वक गोळा करता येतील किंवा त्या स्वीकारता येतील, परंतु, अशा देणग्या गोळा करताना किंवा स्वीकारताना, व्यवस्थापन, ते चालवित असलेल्या कोणत्याही शैक्षणिक परिसंस्थेमध्ये, अशा देणग्यांच्या प्रतिफलार्थ कोणत्याही जागा राखीव ठेवणार नाही. अशा देणग्या स्वीकारण्याच्या प्रतिफलार्थ अशा परिसंस्थेत कोणत्याही विद्यार्थ्याला प्रवेश देण्याकरिता कोणतीही जागा राखून ठेवली असेल त्याबाबतीत, अशा देणगीच्या स्वीकृतीस, महाराष्ट्र शैक्षणिक संस्था (कॅपिटेशन फी घेण्यास प्रतिबंध) अधिनियम, १९८७ याच्या कलम २ च्या खंड (अ) च्या अर्थातर्गत, कॅपिटेशन फी घेतल्याचे मानण्यात येईल.

१९८८ चा
महा. ६.

३८. प्रत्येक विद्यासत्राच्या सुरुवातीस आणि कोणत्याही परिस्थितीत प्रत्येक कॅलेंडर वर्षाच्या ३० जूनच्या आत, विद्यापीठ ते आयोजित करीत असलेल्या प्रत्येक पाठ्यक्रमासाठी सत्रनिहाय किंवा, यथास्थिति, वार्षिक परीक्षांचे वेळापत्रक तयार करील आणि ते प्रसिद्ध करील आणि त्या वेळापत्रकाचे काटेकोरपणे अनुपालन करील :

परीक्षांचे
वेळापत्रक.

परंतु, जर कोणत्याही कारणास्तव, विद्यापीठ या वेळापत्रकाचे अनुपालन करण्यास असमर्थ असेल तर, ते, परीक्षेचे वेळापत्रक प्रसिद्ध झाल्यापासून त्याचे अनुपालन न करण्याबद्दलची तपशीलवार कारणे नमूद असलेला अहवाल जमेल तितक्या लवकर शासनाला सादर करील. शासनास, त्यावर भविष्यात अधिक चांगले अनुपालन होण्यासाठी त्याला योग्य वाटतील असे निदेश देता येतील.

निकाल जाहीर करणे.

३९. (१) विद्यापीठ, त्याने घेतलेल्या प्रत्येक परीक्षेचा निकाल, त्या विशिष्ट पाठ्यक्रमाच्या परीक्षेच्या अखेरच्या दिनांकापासून तीस दिवसांच्या आत जाहीर करण्याचा आटोकाट प्रयत्न करील आणि कोणत्याही परिस्थितीत तो निकाल अशा दिनांकापासून उशिरात उशिरा पंचेचाळीस दिवसांच्या आत घोषित करील :

परंतु, जर कोणत्याही कारणास्तव पंचेचाळीस दिवसांच्या कालावधीच्या आत, कोणत्याही परीक्षेचा निकाल अंतिमरीत्या जाहीर करणे विद्यापीठाला शक्य झाले नाही तर, ते अशा विलंबाची तपशीलवार कारणे नमूद असलेला एक अहवाल शासनाला सादर करील. शासनास, त्यावर भविष्यात अधिक चांगले अनुपालन होण्यासाठी त्याला योग्य वाटतील असे निदेश देता येतील.

(२) विद्यापीठाने कलम ३८ मध्ये विनिर्दिष्ट केल्याप्रमाणे परीक्षेच्या वेळापत्रकाचे अनुपालन केले नाही, किंवा पोट-कलम (१) मध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या कालावधीत विद्यापीठाने निकाल जाहीर करण्यात कसूर केली आहे, केवळ एवढ्याच कारणांवरून कोणतीही परीक्षा किंवा परीक्षेचा निकाल अवैध असल्याचे मानण्यात येणार नाही.

दीक्षांत समारंभ

४०. विद्यापीठाचा दीक्षांत समारंभ हा पदव्या, पदविका प्रदान करण्याकरिता किंवा इतर कोणत्याही प्रयोजनाकरिता परिनियमांद्वारे विनिर्दिष्ट करण्यात येईल अशा रीतीने प्रत्येक विद्यावर्षात आयोजित केला जाईल.

अधिस्वीकृती.

४१. विद्यापीठ, त्याच्या स्थापनेपासून तीन वर्षांच्या आत, राष्ट्रीय मूल्यांकन व अधिस्वीकृती परिषद (नॅक), बंगलोर यांची अधिस्वीकृती मिळविल आणि राष्ट्रीय मूल्यांकन व अधिस्वीकृती परिषदेने (नॅकने) विद्यापीठाला दिलेल्या श्रेणीविषयी ते, शासनाला व विद्यापीठाने हाती घेतलेल्या पाठ्यक्रमांशी संबंधित असतील अशा इतर नियामक मंडळांना कळविल. विद्यापीठ, त्यानंतर प्रत्येक पाच वर्षांच्या कालांतराने अशा अधिस्वीकृतीचे नवीकरण करवून घेईल.

विद्यापीठाने नियामक मंडळांचे नियम, विनियम, प्रमाणके, इत्यादींचे अनुपालन करणे.

४२. या अधिनियमात काहीही अंतर्भूत असले तरी, नियामक मंडळांचे सर्व नियम, विनियम, प्रमाणके, इत्यादींचे अनुपालन करणे आणि अशा मंडळांना आपली कर्तव्ये बजावण्यासाठी आणि आपली कार्ये पार पाडण्यासाठी त्यांना आवश्यक असतील अशा सर्व सोयीसुविधा व सहाय्य पुरविणे हे, विद्यापीठावर बंधनकारक असेल.

वार्षिक अहवाल.

४३. (१) विद्यापीठाचा वार्षिक अहवाल हा, व्यवस्थापन मंडळाकडून तयार करण्यात येईल, त्यात इतर बाबींबरोबरच विद्यापीठाने आपल्या उद्दिष्टांच्या पूर्ततेबाबत केलेल्या उपाययोजनांचा अंतर्भाव असेल आणि त्यास नियामक मंडळाकडून मान्यता देण्यात येईल आणि त्याची एक प्रत प्रायोजक मंडळाला सादर करण्यात येईल.

(२) पोट-कलम (१) अन्वये तयार केलेल्या वार्षिक अहवालाच्या प्रती शासनालादेखील सादर करण्यात येतील.

(३) राज्य शासन, असा अहवाल राज्य विधानमंडळाच्या प्रत्येक सभागृहापुढे ठेवण्याची व्यवस्था करील.

वार्षिक लेखे व लेखापरीक्षा.

४४. (१) विद्यापीठाचे ताळेबंदासह वार्षिक लेखे, व्यवस्थापन मंडळाच्या निदेशांअन्वये तयार करण्यात येतील आणि त्या प्रयोजनासाठी विद्यापीठाने नियुक्त केलेल्या लेखापरीक्षकांकडून प्रत्येक वर्षी किमान एकदा त्या वार्षिक लेखांची लेखापरीक्षा करण्यात येईल.

(२) लेखापरीक्षा अहवालासह वार्षिक लेखांची एक प्रत नियामक मंडळाला सादर करण्यात येईल.

(३) नियामक मंडळाच्या अभिप्रायांसह वार्षिक लेखांची व लेखापरीक्षा अहवालाची एक प्रत प्रायोजक मंडळाला सादर करण्यात येईल.

(४) पोट-कलम (१) अन्वये तयार केलेल्या वार्षिक लेखांच्या व ताळेबंदाच्या प्रती शासनालादेखील सादर करण्यात येतील.

(५) विद्यापीठाचे लेखे व लेखापरीक्षा अहवाल यांवरील शासनाचे मत, कोणतेही असल्यास, नियामक मंडळासमोर मांडण्यात येईल आणि नियामक मंडळ, त्याला योग्य वाटतील असे निदेश देईल आणि त्यांच्या अनुपालनाबाबत शासनाला कळविण्यात येईल.

४५. (१) अध्यापनाची मानके, परीक्षा व संशोधन किंवा विद्यापीठाशी संबंधित इतर कोणतीही बाब विद्यापीठाचे निरीक्षण करण्याच्या शासनाचा अधिकार. किंवा व्यक्तींकडून, विहित करण्यात येईल अशा रीतीने, मूल्यांकन करण्याची व्यवस्था करता येईल.

(२) शासन, सुधारात्मक कारवाईसाठी अशा मूल्यांकनाच्या परिणामाबाबत आपल्या शिफारशी विद्यापीठाला कळवील आणि विद्यापीठ त्या शिफारशीच्या अनुपालनाची सुनिश्चिती होण्यासाठी आवश्यक असतील अशा सुधारात्मक उपाययोजना करील.

(३) जर विद्यापीठ पोट-कलम (२) अन्वये केलेल्या शिफारशीचे वाजवी वेळेच्या आत अनुपालन करण्यात कसूर करील तर, शासनास, त्याला योग्य वाटतील असे निदेश देता येतील, ते निदेश विद्यापीठावर बंधनकारक असतील.

४६. (१) प्रायोजक मंडळास, शासन, विद्यापीठाचे कर्मचारी व विद्यार्थी यांना तशा आशयाची किमान एक वर्ष आगाऊ नोटीस देऊन विद्यापीठ विसर्जित करता येईल :

प्रायोजक मंडळाने विद्यापीठ विसर्जित करणे.

परंतु, विद्यापीठाचे विसर्जन हे, केवळ नियमित पाठ्यक्रमाच्या विद्यार्थ्यांच्या शेवटच्या तुकडीने आपला पाठ्यक्रम पूर्ण केल्यानंतर आणि त्यांना पदव्या, पदविका किंवा, यथास्थिति, पुरस्कार प्रदान करण्यात आल्यानंतरच अंमलात येईल.

(२) विद्यापीठाच्या विसर्जनानंतर, विद्यापीठाच्या सर्व मत्ता व दायित्वे ही, प्रायोजक मंडळाकडे निहित होतील :

परंतु, प्रायोजक मंडळ, विद्यापीठाच्या स्थापनेस पंचवीस वर्षे पूर्ण होण्यापूर्वीच विद्यापीठ विसर्जित करील त्याबाबत, सर्व भारांपासून मुक्त अशा, विद्यापीठाच्या सर्व मत्ता शासनाकडे निहित होतील.

४७. (१) विद्यापीठाने या अधिनियमाच्या किंवा त्याखाली केलेले कोणतेही नियम, परिनियम किंवा आदेश यांच्या कोणत्याही तरतुदींचे उल्लंघन केले आहे किंवा या अधिनियमान्वये शासनाकडून देण्यात आलेल्या कोणत्याही निदेशांचे उल्लंघन केले आहे किंवा या अधिनियमाच्या कलम ५ अन्वये हाती घेण्यात आलेले कोणतेही उपक्रम राबविणे बंद केले आहे किंवा विद्यापीठामध्ये आर्थिक गैरव्यवस्थापनाची किंवा कुप्रशासनाची परिस्थिती उद्भवली आहे, असे शासनास दिसून आले तर, शासन, विद्यापीठाचे परिसमापन करण्याचा आदेश का देण्यात येऊ नये याबाबत पंचेचाळीस दिवसांच्या आत विद्यापीठावर कारणे दाखवा नोटीस बजावील.

विवक्षित परिस्थितीमध्ये राज्य शासनाला विशेष अधिकार असणे.

(२) पोट-कलम (१) अन्वये देण्यात आलेल्या नोटीशीवरील विद्यापीठाचे उत्तर मिळाल्यावर, हा अधिनियम किंवा त्याखाली केलेले नियम, परिनियम किंवा आदेश यांच्या सर्व किंवा कोणत्याही तरतुदींचे उल्लंघन केले असल्याबाबत किंवा या अधिनियमान्वये शासनाकडून देण्यात आलेल्या निदेशांचे उल्लंघन केले असल्याबाबत किंवा कलम ५ अन्वये हाती घेतलेले उपक्रम राबविण्याचे बंद केले असल्याबाबत किंवा आर्थिक गैरव्यवस्थापनाचे अथवा कुप्रशासनाचे प्रथमदर्शनी प्रकरण तयार होत असल्याबाबत शासनाची खात्री पटली तर, शासन, त्यास आवश्यक वाटेल अशा चौकशीचे आदेश देईल.

(३) शासन, पोट-कलम (२) खालील कोणत्याही चौकशीच्या प्रयोजनार्थ, कोणत्याही आरोपांची चौकशी करण्यासाठी आणि त्यावर अहवाल देण्यासाठी एक किंवा अनेक चौकशी अधिकाऱ्यांची नियुक्ती करील.

(४) पोट-कलम (३) अन्वये नियुक्त केलेल्या चौकशी अधिकाऱ्याला किंवा अधिकाऱ्यांना, पुढील बाबीसंबंधात, १९०८ चा दार्याची न्यायचौकशी करताना दिवाणी प्रक्रिया संहिता, १९०८ अन्वये दिवाणी न्यायालयाला जे अधिकार असतात ५. तसेच अधिकार असतील :-

(क) कोणत्याही व्यक्तीला समन्स पाठवणे व तिला उपस्थित राहण्यास भाग पाडणे आणि तिची शपथेवर तपासणी करणे ;

(ख) पुराव्यात ग्राह्य धरता येईल अशा कोणत्याही दस्तऐवजाचा किंवा कोणत्याही वस्तूचा शोध घेण्यास आणि ती सादर करण्यास फर्माविणे ;

(ग) कोणत्याही न्यायालयातून किंवा कार्यालयातून कोणताही सरकारी अभिलेख मागविणे ; आणि

(घ) विहित करण्यात येईल अशी, इतर कोणतीही बाब.

(५) या अधिनियमान्वये चौकशी करणारा चौकशी अधिकारी हा किंवा चौकशी अधिकारी हे, फौजदारी १९७४ चा प्रक्रिया संहिता, १९७३ याचे कलम १९५ आणि प्रकरण २६ यांच्या प्रयोजनांसाठी दिवाणी न्यायालय असल्याचे २. मानण्यात येईल.

(६) पोट-कलम (३) अन्वये नियुक्त केलेल्या अधिकाऱ्याकडून किंवा अधिकाऱ्यांकडून चौकशी अहवाल प्राप्त झाल्यानंतर, विद्यापीठाने या अधिनियमाच्या किंवा त्याखाली केलेले नियम, परिनियम, आदेश यांच्या सर्व किंवा कोणत्याही तरतुदींचे उल्लंघन केले असल्याबाबत किंवा या अधिनियमान्वये शासनाकडून देण्यात आलेल्या कोणत्याही निदेशांचा भंग केला असल्याबाबतचा किंवा या अधिनियमाच्या कलम ५ अन्वये हाती घेतलेले उपक्रम राबविण्याचे बंद केले असल्याबाबत किंवा विद्यापीठाच्या विद्याविषयक दर्जास धोका निर्माण होईल अशी, विद्यापीठामध्ये आर्थिक गैरव्यवस्थापनाची किंवा कुप्रशासनाची परिस्थिती उद्भवली असल्याबाबत शासनाची खात्री पटली तर, शासन विद्यापीठाचे परिसमापन करण्याचे प्रारंभिक आदेश देईल आणि प्रशासकाची नियुक्ती करील.

(७) पोट-कलम (६) अन्वये नियुक्त केलेल्या प्रशासकास, या अधिनियमाखालील नियामक मंडळाचे आणि व्यवस्थापन मंडळाचे सर्व अधिकार असतील आणि तो, त्यांची सर्व कर्तव्ये पार पाडण्यास पात्र असेल आणि तो, विद्यापीठाच्या नियमित पाठ्यक्रमाच्या शेवटच्या तुकडीतील विद्यार्थी, त्यांचा पाठ्यक्रम पूर्ण करीपर्यंत आणि त्यांना पदवी, पदविका किंवा, यथास्थिति, पुरस्कार प्रदान करण्यात येईपर्यंत विद्यापीठाचे कामकाज पाहील.

(८) नियमित पाठ्यक्रमाच्या शेवटच्या तुकडीतील विद्यार्थ्यांना पदवी, पदविका किंवा, यथास्थिति, पुरस्कार प्रदान केल्यानंतर प्रशासक, तशा आशयाचा अहवाल शासनाला सादर करील.

(९) पोट-कलम (८) अन्वये अहवाल प्राप्त झाल्यावर, शासन राजपत्रातील अधिसूचनेद्वारे, विद्यापीठ विसर्जित करणारा अंतिम आदेश देईल आणि अशी अधिसूचना प्रसिद्ध झाल्याच्या दिनांकापासून ते विद्यापीठ विसर्जित होईल, आणि विद्यापीठाच्या सर्व मत्ता व दायित्वे अशा दिनांकापासून प्रायोजक मंडळाकडे निहित होतील.

सचिवस्तरीय समिती व विद्यापीठाचे कार्यान्वयन. ४८. (१) या अधिनियमाच्या प्रारंभाच्या लगतनंतर, स्वयं-अर्थसहाय्यित विद्यापीठाच्या आणि प्रायोजक मंडळाने सादर केलेल्या उपक्रमांच्या स्थापनेसंबंधात राज्य शासनाने वेळोवेळी तयार केलेल्या मार्गदर्शक तत्वांच्या पूर्ततांची पडताळणी करण्यासाठी आणि त्यांच्या अनुपालनाची सुनिश्चिती करण्यासाठी एक सचिवस्तरीय समिती स्थापन करण्यात येईल. या समितीत उच्च व तंत्रशिक्षण विभाग, वित्त विभाग आणि नियोजन विभाग यांच्या प्रभारी सचिवांचा समावेश असेल.

(२) पोट-कलम (१) अन्वये घटित केलेली समिती, आपला अहवाल शासनाला सादर करील.

(३) पोट-कलम (२) अन्वये अहवाल प्राप्त झाल्यावर, राज्य शासन, विद्यापीठाच्या कार्यान्वयनास परवानगी देणारी अधिसूचना राजपत्रात प्रसिद्ध करील.

(४) विद्यापीठ, पोट-कलम (३) अन्वये अधिसूचना काढल्यानंतरच केवळ विद्यार्थ्यांना प्रवेश देईल.

नियम करण्याचा अधिकार. ४९. (१) शासनास, या अधिनियमाची प्रयोजने पार पाडण्यासाठी, राजपत्रातील अधिसूचनेद्वारे नियम करता येतील.

(२) पूर्वगामी अधिकारांच्या सर्वसाधारणतेला बाध न येता, अशा नियमांमध्ये पुढील सर्व किंवा त्यापैकी कोणत्याही बाबींची तरतूद करता येईल,—

(क) कलम ४७ च्या पोट-कलम (४) च्या खंड (घ) अन्वये विहित करावयाच्या बाबी ;

(ख) नियमांद्वारे विहित करणे आवश्यक असेल किंवा विहित करता येईल अशी इतर कोणतीही बाब.

(३) या अधिनियमाखाली करण्यात आलेला प्रत्येक नियम, तो करण्यात आल्यानंतर, शक्य तितक्या लवकर, राज्य विधानमंडळाचे अधिवेशन चालू असताना, एकाच अधिवेशनात किंवा लागोपाठच्या दोन अधिवेशनांत मिळून एकूण तीस दिवसांचा होईल इतक्या कालावधीसाठी राज्य विधानमंडळाच्या प्रत्येक सभागृहापुढे ठेवण्यात येईल, आणि ज्या अधिवेशनात तो अशा रीतीने ठेवण्यात येईल, ते अधिवेशन किंवा त्याच्या लगतनंतरचे अधिवेशन समाप्त होण्यापूर्वी, त्या नियमात कोणताही फेरबदल करण्यास दोन्ही सभागृहे सहमत होतील किंवा असा कोणताही नियम करण्यात येऊ नये याबाबत दोन्ही सभागृहे सहमत होतील तर, तो नियम, अधिसूचना प्रसिद्ध केल्याच्या दिनांकापासून अशा फेरबदल केलेल्या स्वरूपात अंमलात येईल किंवा, यथास्थिति, मुळीच अंमलात येणार नाही. तथापि, अशा कोणत्याही फेरबदलामुळे किंवा विलोपनामुळे त्या नियमान्वये पूर्वी केलेल्या किंवा करण्याचे वर्जिलेल्या कोणत्याही गोष्टीच्या विधिग्राह्यतेस बाधा येणार नाही.

५०. (१) या अधिनियमाच्या तरतुदी अंमलात आणताना कोणतीही अडचण उद्भवल्यास, शासनास, अडचण दूर प्रसंगानुरूप, राजपत्रात आदेश प्रसिद्ध करून त्याद्वारे ती अडचण दूर करण्यासाठी त्यास आवश्यक किंवा इष्ट करण्याचा अधिकार. वाटेल अशी या अधिनियमाच्या तरतुदीशी विसंगत नसलेली कोणतीही गोष्ट करता येईल :

परंतु, या अधिनियमाच्या प्रारंभाच्या दिनांकापासून दोन वर्षांचा कालावधी समाप्त झाल्यानंतर, असा कोणताही आदेश काढण्यात येणार नाही.

(२) पोट-कलम (१) अन्वये काढण्यात आलेला प्रत्येक आदेश, तो काढण्यात आल्यानंतर शक्य तितक्या लवकर राज्य विधानमंडळाच्या प्रत्येक सभागृहासमोर ठेवण्यात येईल.

महाराष्ट्र शासन राजपत्र असाधारण भाग आठ

वर्ष ३, अंक ३८]

बुधवार, मे ३, २०१७/वैशाख १३, शके १९३९

[पृष्ठे १९, किंमत : रुपये २७.००

असाधारण क्रमांक ७८

प्राधिकृत प्रकाशन

महाराष्ट्र विधानमंडळाचे अधिनियम व राज्यपालांनी प्रख्यापित केलेले अध्यादेश व केलेले विनियम आणि विधि व न्याय विभागाकडून आलेली विधेयके (इंग्रजी अनुवाद).

In pursuance of clause (3) of article 348 of the Constitution of India, the following translation in English of the Dr. Vishwanath Karad MIT World Peace University Act, 2016 (Mah. Act No. XXXV of 2017), is hereby published under the authority of the Governor.

By order and in the name of the Governor of Maharashtra,

PRAKASH H. MALI,
Principal Secretary to Government,
Law and Judiciary Department.

MAHARASHTRA ACT NO XXXV OF 2017.

(First published, after having received the assent of the Governor in the "Maharashtra Government Gazette", on the 3rd May 2017).

An Act to provide for the establishment, incorporation and regulation of Dr. Vishwanath Karad MIT World Peace University, for the development and advancement of higher education in the State and to provide for matters connected therewith or incidental thereto.

WHEREAS it is expedient to provide for establishment, incorporation and regulation of Dr. Vishwanath Karad MIT World Peace University, for the development and advancement of higher education in the State and to provide for matters connected therewith or incidental thereto; for the purposes hereinafter appearing; it is hereby enacted in the Sixty-seventh Year of the Republic of India as follows :—

1. (1) This Act may be called the Dr. Vishwanath Karad MIT World Peace University Act, 2016.

Short title
and
commencement.

(2) It shall come into force on such date as the State Government may, by notification in the *Official Gazette*, appoint.

Definitions.

2. In this Act, unless the context otherwise requires,—

(a) "Board of Management" means the Board of Management constituted under section 22;

(b) "campus" means the area of University within which it is established;

(c) "distance education" means education imparted by combination of any two or more means of communications, *viz.* broadcasting, telecasting, correspondence courses, seminars, contact programmes and any other such methodology;

(d) "employee" means any person appointed by the University and includes teachers, officers and other staff of the University;

(e) "fee" means monetary collection made by the University or its colleges, institutions or study centers, as the case may be, from the students by whatever name it may be called, which is not refundable;

(f) "Government" or "State Government" means the Government of Maharashtra;

(g) "Governing Body" means the Governing Body constituted under section 21;

(h) "higher education" means pursuit of knowledge beyond learning at the stage of school education;

(i) "hostel" means a place of residence for the students of the University, or its institutions and study centers, established or recognized to be as such by the University;

(j) "notification" means a notification published in the *Official Gazette*;

(k) "*Official Gazette*" means the *Maharashtra Government Gazette*;

(l) "prescribed" means prescribed by statutes or ordinances or regulations or rules, as the case may be, made by or under this Act;

(m) "regulating body" means a body established by the Central Government for laying down norms and conditions for ensuring academic standards of higher education, such as University Grants Commission, All India Council of Technical Education, National Council of Teacher Education, Medical Council of India, Pharmacy Council of India, National Council of Assessment and Accreditation, Indian Council of Agriculture Research, Distance Education Council, Council of Scientific and Indian Research, etc. and includes the Government;

(n) "rules" means the rules made by the State Government;

(o) "section" means a section of this Act;

(p) "sponsoring body" means the Maharashtra Academy of Engineering and Educational Research, Pune registered as a society under the Societies Registration Act, 1860 and as a trust under the Maharashtra Public Trusts Act;

(q) "State" means the State of Maharashtra;

(r) "statutes", "ordinances" and "regulations" means respectively, the statutes, ordinances and regulations of the University made under this Act;

(s) "student" means a person enrolled in the University for taking a course of study for a degree, diploma or other academic distinctions instituted by the University, including a research degree;

(t) "study center" means a center established and maintained or recognized by the University for the purpose of advising, counseling or for rendering any other assistance required by the students in the context of distance education;

(u) "teacher" means a Professor, Associate Professor, Assistant Professor or any other person required to impart education or to guide research or to render guidance in any form to the students for pursuing a course of study of the University;

(v) "University" means the Dr. Vishwanath Karad MIT World Peace University, Pune, established under this Act.

3. (1) There shall be established a University by the name of the Dr. Vishwanath Karad MIT World Peace University, Pune. Incorporation of University.

(2) The President, the Vice-Chancellor, the Governing Body, the Board of Management, the academic council and all other persons who may hereafter become such officers or members so long as they continue to hold such office or membership, are hereby constituted and declared to be a body corporate by the name of the "Dr. Vishwanath Karad MIT World Peace University, Pune".

(3) The University shall have perpetual succession and a common seal and shall sue and be sued by the said name.

(4) The University shall function as a non-affiliating University established under this Act and it shall not affiliate any other college or institution for the award, conferment of degree, diploma and certificate of its degree to the students admitted therein.

(5) The University shall be situated and have its head-quarter at Dr. Vishwanath Karad MIT World Peace University, Pune 411 038, Maharashtra.

4. The objects of the University shall be as follows :—

Objects of University.

(a) to provide learning, teaching, capacity, capability and skills development and research and development in higher and technical education, covering Liberal Arts, Humanities, Social Sciences, Life Sciences and Biotechnologies, Nano-Sciences and Technologies, Professional Disciplines such as Engineering, Technology, Management, Business and Commerce, Applied and Creative Arts, Vocational Education, Media, Information and Communication Technology and Education *per se* and their inter-disciplinary studies and development;

(b) to provide instructions, teaching and training in higher and technical education, Arts, Sports, Culture, Film, Space Technologies, Marine Research and to make provisions for research;

(c) to create higher level of cognitive, affective and psychomotor (head, hearts and hands) abilities;

(d) to create higher levels of intellectual abilities ;

(e) to create and deploy new educational programmes to promote creativity, innovation and entrepreneurship for inventing of new ways for development and social reconstruction and transformation;

(f) to establish state-of-the-art facilities for education and development;

(g) to carry out teaching and research and offer continuing quality education programmes;

(h) to create centers of excellence for research and development in Science and Technology and Socio-economic development, and for sharing knowledge and its application;

(i) to use modern and post-modern processes, mechanisms and technologies for governance and management of learning, teaching, research, evaluating, developing, organizing and creating socio-economic wealth for individuals and society for the 21st century;

(j) to provide professional and development services to the industry, public organizations and society;

(k) to start higher education programmes, courses in new and emerging areas with innovative approaches;

(l) to establish links, collaborations and partnerships with other higher education and research institutions in India and abroad;

(m) to institute degrees, diplomas, certificates and other academic distinctions on the basis of examinations, or any other methods of evaluation;

(n) to establish innovative approaches for creation of seamlessness in academic structures, learning time-frames, and working and continuous evaluation processes for nurturing and cultivation of creativity and entrepreneurship;

(o) to pursue any other objectives as may be suggested by the Government;

(p) to ensure that the standard of the degrees, diplomas, certificates and other academic distinctions conferred by a University are not lower than those laid down by the All India Council for Technical Education established under the All India Council for Technical Education Act, 1987 52 of 1987. or the National Council for Teacher Education established under the National Council for Teacher Education Act, 1993 or the University Grants Commission constituted under the University Grants Commission Act, 1956 73 of 1993. 3 of 1956. or the Pharmacy Council of India constituted under the Pharmacy Act, 1948 or the Bar Council of India constituted under the Advocates Act, 1961 8 of 1948. 25 of 1961. or any other statutory body, as the case may be.

Powers and functions of University.

5. The University shall have the following powers and functions, namely :—

(i) to make provisions and adopt all measures (including adoption and updating of the curricula) in respect of study, teaching and research, relating to the courses through traditional as well as new innovative modes including on-line education mode;

(ii) to institute and confer degrees, diplomas, certificates, awards, grades, credits and academic distinctions;

(iii) to conduct and hold examinations;

(iv) to provide for the degrees, diplomas, certificates, equivalent or corresponding to the degrees, diplomas, certificates of other recognized Universities, Boards or Councils;

(v) to take all necessary measures for setting up campus;

(vi) to set up central library, departmental libraries, museums and allied matters;

(vii) to institute and confer honorary degrees as may be prescribed;

(viii) to institute and award fellowships, scholarships, studentships as may be specified;

(ix) to take special measures for spreading educational facilities among the educationally backward strata of the society;

(x) to encourage and promote sports and other extra-curricular activities;

(xi) to create technical, administrative and other necessary posts and to make appointments thereto;

(xii) to undertake research projects on mutually acceptable terms and conditions;

(xiii) to provide consultancy services;

(xiv) to frame statutes, ordinances, rules and regulations for carrying out the objects of the University in accordance with the provisions of this Act;

(xv) to encourage and promote co-curricular activities for personality development of the teachers, students and employees of the University;

(xvi) to provide for dual degrees, diplomas or certificates *vis-a-vis* other universities on reciprocal basis within and outside the country as per instructions of the State Government, Government of India and University Grants Commission;

(xvii) to make such provisions for integrated courses in different disciplines in the educational programmes of the University;

(xviii) to set-up colleges, institutions, off-campus centers, off-shore campus and study centres, as per the instructions issued by the State Government, Central Government and University Grants Commission from time to time;

(xix) to receive donations, gifts and grants and to acquire, hold, manage and dispose of any property, movable or immovable, including trust or endowed property, within or outside the State, for the purposes and objects of the University and to invest funds;

(xx) to prescribe the fee structure for various courses from time to time as per the provisions of this Act;

(xxi) to demand and receive the payments of such fees and other charges, as may be specified, from time to time;

(xxii) to seek collaboration with other institutions on mutually acceptable terms and conditions;

(xxiii) to determine salaries, remunerations, honoraria to teachers and employees of the University in accordance with the norms, specified by the University Grants Commission and the other regulatory bodies;

(xxiv) to organize and to undertake extra-mural teaching and extension services;

(xxv) to establish and maintain halls and hostels;

(xxvi) to recognize, supervise and control halls and hostels not maintained by the University for the residence of the students and to withdraw any such recognition;

(xxvii) to regulate and enforce discipline among the students and the employees of the University and to take such disciplinary measures as may be deemed necessary;

(xxviii) to make arrangements for promoting health and general welfare of the students and the employees of the University;

(xxix) to co-operate with, any other university within and outside the country, authority or any public or private body having in view the promotion of purposes and objects similar to those of the University for such purposes, as may be agreed upon, on such terms and conditions as may, from time to time, be specified;

(xxx) to provide for the printing, re-printing and publication of research and other work, including text books, which may be issued by the University;

(xxxi) to comply and follow from time to time, the provisions of the University Grants Commission (Establishment of and Maintenance of Standards in Private Universities) Regulations, 2003 or any other regulations or directions issued by the University Grants Commission;

(xxxii) to comply with and carry out directives issued by the State Government, from time to time, with reference to above powers, duties and responsibilities of the University; and

(xxxiii) to do all such things as may be necessary, incidental or conducive to the attainment of all or any of the objects of the University.

University
open to all.

6. (1) No citizen of India shall be excluded from any office of the University or from membership of any of its authorities, bodies or committees, or from appointment to any post, or from admission to any degree, diploma, certificate or other academic distinction or course of study on the ground only of sex, race, creed, class, caste, place of birth, religious belief or profession or political or other opinion.

(2) The University shall adopt the Government policy and orders issued, from time to time, in regard to the reservation for Scheduled Castes, Scheduled Tribes, De-notified Tribes (*Vimukla Jatis*), Nomadic Tribes, SBC-A and Other Backward Classes for the purpose of admission of students in the University departments and institutions.

(3) The University shall adopt the general policy of the State Government in regard to the welfare of various categories of weaker sections of the society and minorities as directed by the State Government, from time to time.

University to
be self-
financed.
Endowment
Fund.

7. The University shall be self-financed and it shall not be entitled to receive any grant or other financial assistance from the Government.

8. (1) The sponsoring body shall establish a permanent statutory fund to be called "the Endowment Fund" for the University which shall comprise of at least five crore rupees, which may be increased *suo motu* but shall not be decreased.

(2) The Endowment Fund shall be kept as security deposit to ensure strict compliance of the provisions of this Act, rules, regulations, statutes or ordinances made thereunder.

(3) The Government shall have the powers to forfeit, in the prescribed manner, a part or whole of the Endowment Fund, in case the University or the sponsoring body contravenes any of the provisions of this Act, rules, statutes, ordinances or regulations made thereunder.

(4) Income from the Endowment Fund may be utilized for the development of infrastructure of the University but shall not be utilized to meet out the recurring expenditure of the University.

(5) The amount of Endowment Fund shall be kept invested, until the dissolution of the University, by way of long-term securities received or guaranteed by the Government, subject to the condition that, the amounts

so invested from the Fund shall not be withdrawn without the permission of the Government.

(6) The certificates of the long-term securities shall be kept in the safe custody of the Government; and the Government shall have the right to encash the deposit amount for the purpose mentioned in sub-section (3).

9. The University shall also establish a fund, which shall be called "the General Fund. General Fund" to which following shall be credited, namely:-

- (i) fees and other charges received by the University;
- (ii) any contribution made by the sponsoring body;
- (iii) any income received from consultancy and other works undertaken by the University;
- (iv) bequests, donations, endowments and any other grants; and
- (v) all other sums received by the University.

10. The General Fund shall be utilized for meeting all expenses, Application of recurring or non-recurring in connection with the affairs of the University: General Fund.

Provided that, no expenditure shall be incurred by the University in excess of the limits for total recurring expenditure and total non-recurring expenditure for the year, as may be fixed by the Board of Management, without the prior approval of the Board of Management.

11. The following shall be the officers of the University, namely:— Officers of University.

- (i) the President;
- (ii) the Vice-Chancellor;
- (iii) Deans of Faculties;
- (iv) the Registrar;
- (v) the Chief Finance and Accounts Officer;
- (vi) the Controller of Examinations; and
- (vii) such other persons in the service of the University, as may be declared by the statutes, to be the officers of the University.

12. (1) The President shall be appointed by the sponsoring body for a President. period of three years, with the approval of the Government in such manner, as may be prescribed by rules.

(2) The eligibility and criteria for the post of President shall be as may be prescribed by the rules and regulations issued by the State Government.

(3) The President shall be the Head of the University.

(4) The President shall preside over at the meetings of the Governing Body and convocation of the University for conferring degrees, diplomas or other academic distinctions.

(5) The President shall have the following powers, namely:-

- (a) to call for any information or record from any officer or authority of the University, relating to the affairs of the University;
- (b) to appoint the Vice-Chancellor;
- (c) to remove the Vice-Chancellor in accordance with the provisions of sub-section (7) of section 14;
- (d) such other powers as may be specified by the statutes.

13. The President may be removed from his office by the sponsoring body, if it is satisfied that the incumbent,— Removal of President.

(a) becomes insane and stands so declared by a competent court;

(b) has been convicted by a court for any offence involving moral turpitude;

(c) becomes an undischarged insolvent and stands so declared by a competent court;

(d) become physically unfit and incapable of discharging the functions or duties of the office due to protracted illness or physical disability; or

(e) has willfully omitted or refused to carry out the provisions of this Act or has committed breach of any of the terms and conditions of the service contract or any other conditions laid down by the statutes, or has abused the powers vested in him or if the continuance of the President in the office has become detrimental to the interests of the University:

Provided that, the President shall be given a reasonable opportunity to show-cause by the sponsoring body before taking recourse to action under clauses (d) and (e) for his removal from the said office.

Vice-Chancellor. 14. (1) The Vice-Chancellor shall be appointed by the President, on such terms and conditions as may be specified by the statutes, from a panel of three persons recommended by the Governing Body and shall, subject to the provisions contained in sub-section (7), hold office for a term of three years:

Provided that, after the expiry of the term of three years, the Vice-Chancellor shall be eligible for re-appointment for another term of three years:

Provided further that, the Vice-Chancellor shall continue to hold office even after the expiry of his term till new Vice-Chancellor joins his duties, however, in any case, this period shall not exceed one year.

(2) The Vice-Chancellor shall be the principal executive and academic officer of the University and shall have the powers of superintendence and control over the affairs of the University and shall execute the decisions of various authorities of the University.

(3) The Vice-Chancellor shall preside over at the convocation of the University in the absence of the President.

(4) If in the opinion of the Vice-Chancellor, it is necessary to take immediate action on any matter for which powers are conferred on any other authority by or under this Act, he may take such action as he deems necessary and shall at the earliest opportunity thereafter, report his action to such officer or authority as would have in the ordinary course dealt with the matter:

Provided that, if in the opinion of the concerned officer or authority such action should not have been taken by the Vice-Chancellor, then such case shall be referred to the President, whose decision thereon shall be final.

(5) If, in the opinion of the Vice-Chancellor, any decision of any authority of the University is outside the powers conferred by this Act or statutes, ordinances, regulations or rules made thereunder or is likely to be prejudicial to the interests of the University, he shall request the concerned authority to revise its decision within fifteen days from the date of decision and in case the authority refuses to revise such decision wholly or partly or fails to take any decision within fifteen days, then such matter shall be referred to the President and his decision thereon shall be final.

(6) The Vice-Chancellor shall exercise such powers and perform such duties as may be specified by the statutes or the ordinances.

(7) If at any time upon representation made or otherwise, and after making such inquiry as may be deemed necessary, the situation so warrants and if the continuance of the Vice-Chancellor is not in the interests of the University, the President with approval of the Governing Body, may, by an order in writing stating the reasons therefor, ask the Vice-Chancellor to relinquish his office from such date, as may be specified in the order:

Provided that, before taking any action under this sub-section, the Vice-Chancellor shall be given an opportunity of being heard.

15. (1) The Deans of Faculties shall be appointed by the President in such manner and on such terms and conditions of service, as may be specified by the statutes. Deans of Faculties.

(2) The Deans of Faculties shall assist the Vice-Chancellor in managing the academic and other affairs of the University and shall exercise such powers and perform such functions, as may be prescribed by the regulations or be entrusted by the President and Vice-Chancellor.

16. (1) The Registrar shall be appointed by the President in such manner and on such terms and conditions of service, as may be specified by the statutes. Registrar.

(2) The Registrar shall be the Chief Administrative Officer of the University. Subject to the decision of the authorities of the University, he shall have the power to enter into agreement, contract, sign documents and authenticate records on behalf of the University. He shall exercise such powers and perform such duties, as may be specified by the statutes.

(3) The Registrar shall be the Member-Secretary of the Governing Body, Board of Management and Academic Council, but shall not have the right to vote.

(4) The Registrar shall be the custodian of the records, the common seal and such other property of the University as the Governing Body may, commit to his charge.

(5) The Registrar shall exercise such other powers and perform such other duties, as may be prescribed by or under this Act, or, as may be conferred on him by the statutes or, may be assigned to him, by the Vice-Chancellor, from time to time.

17. (1) The Controller of Examinations shall be appointed by the President in such manner and on such terms and conditions of service, as may be specified by the statutes. Controller of Examinations.

(2) The Controller of Examinations shall be the Principal officer-in-charge of the conduct of examinations and tests of the University and declarations of their results. He shall discharge his functions under the superintendence, directions and guidance of the Vice-Chancellor.

(3) The Controller of Examinations shall be a full-time salaried officer of the University and shall work directly under the direction and control of the Vice-chancellor. His appointment shall be for a term of three years and he shall be eligible for re-appointment for a term not exceeding three years. The qualifications and experience for the purpose of selection of the Controller shall be such, as may be prescribed by the statutes.

(4) The Controller of Examinations shall be responsible for,-

(a) preparing and announcing in advance, the calendar of examinations;

(b) arrangement for printing of question papers;

(c) arrangement for the timely publication of result of examinations and other tests;

(d) taking disciplinary action where necessary against the candidates, paper-setters, examiners, moderators or any other persons connected with examinations and found guilty of malpractices in relations to the examinations;

(e) reviewing, from time to time, the results of University examinations and forward reports thereon to the Academic Council.

(5) The Controller of Examinations shall exercise such other powers and perform such other duties as may be prescribed or assigned to him.

Chief Finance
and Accounts
Officer.

18. (1) The Chief Finance and Accounts Officer shall be the principal finance, accounts and audit officer of the University.

(2) The Chief Finance and Accounts Officer shall be appointed by the President in such manner and on such terms and conditions of service, as may be specified by the statutes.

(3) The Chief Finance and Accounts Officer shall exercise such powers and perform such duties, as may be specified by the statutes.

Other Officers.

19. (1) The University may appoint such other officers, as may be necessary for its functioning.

(2) The manner of appointment of other officers of the University, the terms and conditions of service of such officers and their powers and functions shall be such, as may be specified by the statutes.

Authorities of
University.

20. The following shall be the authorities of the University, namely:-

(i) the Governing Body;

(ii) the Board of Management;

(iii) the Academic Council;

(iv) the Board of Examinations; and

(v) such other authorities, as may be declared by the statutes to be the authorities of the University.

Governing
Body.

21. (1) The Governing Body of the University shall consist of the following members, namely:—

(i) the President ;

(ii) the Vice-Chancellor ;

(iii) five persons, nominated by the sponsoring body out of whom two shall be eminent educationists ;

(iv) one expert of management or information technology from outside the University, nominated by the President ;

(v) two persons, nominated by the State Government ;

(vi) two representatives of the industries to be nominated by the President ;

(vii) the Registrar of the University shall be the permanent invitee to the Governing Body, but shall not have right to vote.

(2) The Governing Body shall be the supreme authority of the University.

(3) The Governing Body shall have the following powers, namely:-

(a) to provide general superintendence and directions and to control functioning of the University by using all such powers as are provided by this Act or the statutes, ordinances, regulations or rules made thereunder;

(b) to review the decisions of other authorities of the University in case they are not in conformity with the provisions of this Act or the statutes, ordinances, regulations or rules made thereunder;

(c) to approve the budget and annual report of the University;

(d) to lay down the policies to be followed by the University;

(e) to recommend to the sponsoring body about the voluntary liquidation of the University, if a situation arises when smooth functioning of the University does not remain possible, in spite of all efforts; and

(f) such other powers, as may be prescribed by the statutes.

(4) The Governing Body shall meet at least thrice in a calendar year.

(5) The quorum for meetings of the Governing Body shall be five.

22. (1) The Board of Management shall consist of the following members, namely :— Board of Management.

(i) the Vice-Chancellor;

(ii) two members of the Governing Body, nominated by the sponsoring body;

(iii) two Deans of the University, by rotation, to be nominated by the Vice-Chancellor;

(iv) three persons, who are not the members of the Governing Body, nominated by the sponsoring body; and

(v) three persons from amongst the teachers, nominated by the sponsoring body.

(2) The Vice-Chancellor shall be the Chairperson of the Board of Management.

(3) The powers and functions of the Board of Management shall be such, as may be specified by the statutes.

(4) The Board of Management shall meet at least once in every two months.

(5) The quorum for meetings of the Board of Management shall be five.

23. (1) The Academic Council shall consist of the Vice-Chancellor and such other members, as may be specified by the statutes. Academic Council.

(2) The Vice-Chancellor shall be the *ex-officio* Chairperson of the Academic Council.

(3) The Academic Council shall be the principal academic body of the University and shall, subject to the provisions of this Act and the rules, statutes and ordinances made thereunder, co-ordinate and exercise general supervision over the academic policies of the University.

(4) The quorum for meetings of the Academic Council shall be such, as may be specified by the statutes.

24. (1) The Board of Examinations shall be the principal authority of the University for conducting the examinations and making policy decisions in regard to organizing and holding examinations, improving the system of examinations, appointing the paper-setters, examiners, moderators and also prepare the Schedule of Examinations and declaration of results. The Board of Examinations should also oversee and regulate the conduct of examinations in study centers, or any center related to the University. Board of Examination.

Explanation.— For the purposes of this section and of section 38, the expression “Schedule of Examinations” means a table giving details about

the time, day and date of the commencement of each paper which is a part of a Scheme of Examinations and shall also include the details about the practical examinations.

(2) The Board of Examinations shall consist of following members, namely:—

- (i) the Vice-Chancellor — Chairperson;
- (ii) Professor of each subject — Member;
- (iii) one evaluation expert,
co-opted by the Board of Examinations — Member;
- (iv) the Controller of Examinations — Member-Secretary.

(3) The powers and functions of the Board of Examinations shall be such, as may be laid down by the statutes.

Constitution,
powers and
functions of
other
authorities of
University.

25. The constitution, powers and functions of other authorities of the University shall be such, as may be specified by the statutes.

Disqualifications.

26. A person shall be disqualified for being a member of any of the authorities or bodies of the University, if he,—

- (a) is of unsound mind and stands so declared by a competent court;
- (b) has been convicted of any offence involving moral turpitude;
- (c) is conducting or engaging himself in private coaching classes; or
- (d) has been punished for indulging in or promoting unfair practices in the conduct of any examination, in any form, anywhere.

Vacancies not
to invalidate
proceedings of
any authority
or body of
University.

27. No act or proceedings of any authority or body of the University shall be invalid merely by reason of any vacancy or defect in the constitution thereof.

Filling of
casual
vacancies.

28. In case, there occurs any casual vacancy in any authority or body of the University, due to death, resignation or removal of a member, the same shall be filled, as early as possible, by the person or body who appoints or nominates the member whose place becomes vacant; and the person so appointed or nominated to fill a casual vacancy shall be a member of such authority or body for the residue of the term of such member in whose place he has been so appointed or nominated.

Committees.

29. (1) The authorities or officers of the University may constitute committees with such terms of reference for specific tasks to be performed by such committees, as may be necessary.

(2) The constitution of such committees shall be such, as may be specified by the statutes.

First statutes.

30. (1) The first statutes of the University shall be made by the Governing Body and shall be submitted to the Government for its approval.

(2) Subject to the provisions of this Act, and the rules made thereunder, the first statutes of the University may provide for all or any of the following matters, namely :—

- (a) the constitution, powers and functions of the authorities and other bodies of the University, as may be constituted, from time to time;
- (b) the terms and conditions of appointment of the Vice- Chancellor and his powers and functions;

(c) the manner of appointment and terms and conditions of service of the Deans of Faculties, Registrar and Chief Finance and Accounts Officer and their powers and functions;

(d) the manner of appointment and terms and conditions of service of the employees and their powers and functions;

(e) the procedure for arbitration in case of disputes between employees, students and the University;

(f) the conferment of honorary degrees;

(g) the provisions regarding exemption of students from payment of tuition fee and for awarding to them scholarships and fellowships;

(h) provisions regarding the policy of admissions, number of seats in different courses including regulation of reservation of seats; and

(i) provisions regarding fees to be charged from the students.

(3) The Government shall consider the first statutes, submitted by the Governing Body and shall, within four months from the date of its receipt, give its approval thereon with such modifications, if any, as it may deem necessary.

(4) The Government shall publish the first statutes, as approved by it, in the *Official Gazette* and thereafter, such statutes shall come into force from the date of such publication.

31. (1) Subject to the provisions of this Act and the rules made thereunder, the subsequent statutes of the University may provide for all or any of the following matters, namely :—

(a) creation of new authorities of the University;

(b) accounting policy and financial procedure;

(c) representation of teachers in the authorities of the University;

(d) creation of new departments and abolition or restructuring of existing departments;

(e) institution of medals and prizes;

(f) creation of posts and procedure for abolition of posts;

(g) revision of fees;

(h) alteration of the number of seats in different syllabi; and

(i) all other matters which under the provisions of this Act are to be specified by the statutes.

(2) The statutes of the University other than the first statutes shall be made by the Board of Management with the approval of the Governing Body.

(3) The Board of Management may, from time to time, make new or additional statutes or may amend or repeal the statutes so made in the manner hereinafter provided in this section :

Provided that, the Board of Management shall not make any statute or any amendment of the statutes affecting the status, powers or constitution of any existing authority of the University until such authority has been given an opportunity of expressing an opinion on the proposal, and any opinion so expressed shall be in writing and shall be considered by the Governing Body.

(4) Every such statute or addition to the statutes or any amendment or repeal of the statutes shall be subject to the approval of the Government :

Provided that, no statutes shall be made by the Board of Management affecting the discipline of students and standards of instruction, education and examination except in consultation with the Academic Council.

First ordinances. **32.** (1) The first ordinances of the University shall be made by the Vice-Chancellor which, after being approved by the Governing Body, shall be submitted to the Government for its approval.

(2) Subject to the provisions of this Act or the rules or statutes made thereunder, the Board of Management may make such first ordinances with the approval of the Governing Body as it deems appropriate for the furtherance of the objects of the University and such ordinances may provide for all or any of the following matters, namely:-

(a) the admission of students to the University and their enrolment as such;

(b) the courses of study to be laid down for the degrees, diplomas and certificates of the University;

(c) the award of the degrees, diplomas, certificates and other academic distinctions, the minimum qualifications for the same and the means to be taken relating to the granting and obtaining of the same;

(d) the conditions for awarding of fellowships, scholarships, stipends, medals and prizes;

(e) the conduct of examinations, including the terms of office and manner of appointment and the duties of examining bodies, examiners and moderators;

(f) fees to be charged for the various courses, examinations, degrees and diplomas of the University;

(g) the conditions of residence of the students in the hostels of the University;

(h) provisions regarding disciplinary action against the students;

(i) the creation, composition and functions of any other body which is considered necessary for improving the academic life of the University;

(j) the manner of co-operation and collaboration with other Universities and institutions of higher education; and

(k) all other matters which are required to be provided by the ordinances under the provisions of this Act or the statutes made thereunder.

(3) The Government shall consider the first ordinances submitted by the Vice-Chancellor under sub-section (1) and shall give its approval, within four months from the date of its receipt, with such modifications, if any, as it may deem necessary.

Subsequent ordinances. **33.** (1) All ordinances other than the first ordinances shall be made by the Academic Council which, after being approved by the Board of Management shall be submitted to the Governing Body, for its approval.

(2) The Academic Council shall either modify the ordinances incorporating the suggestions of the Board of Management and the Governing Body or give reasons for not incorporating the suggestions, and shall return the ordinances along with such reasons, if any. The Board of Management and the Governing Body shall consider the suggestions of the Academic Council and shall approve the ordinances of the University with or without such modification and then the ordinances, as approved by the Governing Body shall come into force.

Regulations. **34.** The authorities of the University may, subject to the prior approval of the Board of Management, make regulations, consistent with the provisions of this Act, the rules, statutes and the ordinances made thereunder, for the conduct of their own business and of the committees appointed by them.

35. (1) Admission in the University shall be made strictly on the basis of merit. Admission.

(2) Merit for admission in the University may be determined, either on the basis of marks or grade obtained in the qualifying examination for admission and achievements in co-curricular and extra-curricular activities or on the basis of marks or grade obtained in the entrance test conducted at State level either by an association of the Universities conducting similar courses or by any agency of the State :

Provided that, admission in professional and technical courses shall be made only through the entrance test.

(3) Seats for admission in the University, for the students belonging to Scheduled Castes, Scheduled Tribes, De-notified Tribes (*Vimukta Jatis*), Nomadic Tribes, Other Backward Classes and handicapped students, shall be reserved as per the policy of the State Government:

Provided that, the total reservation in any case shall not exceed fifty per cent.

(4) Out of the total approved intake capacity, seventy per cent. of the seats shall be reserved for the students domiciled in the State of Maharashtra.

36. (1) The University may, from time to time, prepare its fee structure and forward it for approval of the committee constituted by the State Government for the purpose. Fee structure.

(2) The Government shall constitute a Fee Structure Review Committee, in the manner, as may be prescribed, to review the fee structure proposals received from the University.

(3) The Chairperson for the committee mentioned under sub-section (2), shall be a retired Judge from of the Supreme Court or a retired Chief Justice of any High Court. The Chairperson of the committee shall be a person who is recommended by the High Court at Mumbai.

(4) The committee shall consider the fee structure prepared by the University, review it and shall submit its recommendations to the Government after taking into consideration whether the proposed fee is -

(a) sufficient for,-

(i) generating resources for meeting the recurring expenditure of the University; and

(ii) the savings required for the further development of the University; and

(b) not unreasonably excessive.

(5) After receipt of the recommendations under sub-section (4), the Government if satisfied, may approve the fee structure. The fee structure approved by the Government shall remain valid until next revision.

(6) The State Government shall not reimburse any fees or shall not take any financial liability for students belonging to the backward classes admitted into the University.

(7) The University shall not charge any fee, by whatever name called, other than that for which it is entitled under sub-section (5).

37. (1) No capitation fee shall be collected by or on behalf of the University or by any person who is in charge of, or is responsible for, the management of such institution, from or in relation to any student in consideration of his admission to and prosecution of any course of study or of his promotion to a higher standard or class in such institution. Prohibition of Capitation fee.

(2) Notwithstanding anything contained in sub-section (1), the management may in good faith collect or accept donations in cash or kind, in the prescribed manner, from benevolent persons or organizations or public trusts or any other association of persons, for opening of new educational institutions or for creation of Endowment Fund for award of scholarship, prizes or the like, but while collecting or accepting such donations, the management shall not reserve any seats in any educational institution run by it in consideration of such donations. Where in consideration of accepting such donations any seat is reserved for admission to any student in such institution, such acceptance of donation shall be deemed to be the collection of capitation fee, within the meaning of clause (a) of section 2 of the Maharashtra Educational Institutions (Prohibition of Capitation Fee) Act, 1987.

Mah. VI
of 1988.

Schedule of
Examinations.

38. At the beginning of each academic session and in any case not later than 30th June of every calendar year, the University shall prepare and publish a semester-wise or annual, as the case may be, Schedule of Examinations for each and every course conducted by it and shall strictly adhere to such Schedule:

Provided that, if for any reason whatsoever, the University is unable to follow this Schedule, it shall, as soon as practicable, submit a report to the Government giving the detailed reasons for making a departure from the published Schedule of Examinations. The Government may, thereon, issue such directions, as it may deem fit, for better compliance in future.

Declaration of
results.

39. (1) The University shall strive to declare the results of every examination conducted by it within thirty days from the last date of the examination for a particular course and shall in any case declare the results latest within forty-five days from such date:

Provided that, if for any reason whatsoever, the University is unable to finally declare the results of any examination within the period of forty-five days, it shall submit a report incorporating the detailed reasons for such delay to the Government. The Government may, thereon, issue such directions, as it may deem fit, for better compliance in future.

(2) No examination or the results of an examination shall be deemed to be invalid only for the reasons that the University has not followed the Schedule of Examinations as stipulated in section 38 or that the University has failed to declare the results within the period specified in sub-section (1).

Convocation.

40. The convocation of the University shall be held in every academic year in the manner, as may be specified by the statutes for conferring degrees, diplomas or for any other purpose.

Accreditation.

41. The University shall obtain accreditation from the National Council of Assessment and Accreditation (NAAC), Bangalore within three years of its establishment and inform the Government and such other regulating bodies which are connected with the courses taken up by the University about the grade provided by NAAC to the University. The University shall get renewed such accreditation at an interval of every five years thereafter.

University to
follow rules,
regulations,
norms, etc., of
regulating
bodies.

42. Notwithstanding anything contained in this Act, the University shall be bound to comply with all the rules, regulations, norms, etc. of the regulating bodies and provide all such facilities and assistance to such bodies as are required by them to discharge their duties and carry out their functions.

Annual
report.

43. (1) The annual report of the University shall be prepared by the Board of Management which shall include among other matters, the steps

taken by the University towards the fulfillment of its objects and shall be approved by the Governing Body and copy of the same shall be submitted to the sponsoring body.

(2) Copies of the annual report prepared under sub-section (1), shall also be presented to the Government.

(3) The State Government shall cause such report to be laid before each House of the State Legislature.

44. (1) The annual accounts including balance sheet of the University shall be prepared under the directions of the Board of Management and the annual accounts shall be audited at least once in every year by the auditors appointed by the University for this purpose. Annual accounts and audit.

(2) A copy of the annual accounts together with the audit report shall be submitted to the Governing Body.

(3) A copy of the annual accounts and audit report along with the observations of the Governing Body shall be submitted to the sponsoring body.

(4) Copies of annual accounts and balance sheet prepared under sub-section (1), shall also be presented to the Government.

(5) The advice of the Government, if any, arising out of the accounts and audit report of the University shall be placed before the Governing Body and the Governing Body shall issue such directions, as it may deem fit and compliance thereof shall be reported to the Government.

45. (1) For the purpose of ascertaining the standards of teaching, examination and research or any other matter relating to the University, the Government may, after consultation with the Vice-Chancellor, cause an assessment to be made in such manner, as may be prescribed, by such person or persons as it may deem fit. Power of Government to inspect University.

(2) The Government shall communicate to the University its recommendations in regard to the result of such assessment for corrective action and the University shall take such corrective measures as are necessary so as to ensure the compliance of the recommendations.

(3) If the University fails to comply with the recommendations made under sub-section (2), within a reasonable time, the Government may give such directions, as it may deem fit, which shall be binding on the University.

46. (1) The sponsoring body may dissolve the University by giving a notice to this effect to the Government, the employees and the students of the University at least one year in advance: Dissolution of University by sponsoring body.

Provided that, dissolution of the University shall have effect only after the last batches of students of the regular courses have completed their courses and they have been awarded degrees, diplomas or awards, as the case may be.

(2) On the dissolution of the University all the assets and liabilities of the University shall vest in the sponsoring body:

Provided that, in case the sponsoring body dissolves the University before twenty five years of its establishment all the assets of the University shall vest in the Government free from all encumbrances.

47. (1) If it appears to the Government that the University has contravened any of the provisions of this Act or the rules, statutes or ordinances made thereunder or has contravened any of the directions issued by it under this Act or has ceased to carry out any of the undertaking given Special power of State Government in certain circumstances.

under section 5 of this Act or a situation of financial mis-management or mal-administration has arisen in the University, it shall issue notice requiring the University to show cause within forty-five days as to why an order of its liquidation should not be made.

(2) If the Government, on receipt of reply of the University on the notice issued under sub-section (1), is satisfied that there is a *prima facie* case of contravention of all or any of the provisions of this Act or the rules, statutes or Ordinances made thereunder or of contravention of the directions issued by it under this Act or of ceasing to carry out the undertaking given under section 5 or of financial mis-management or mal-administration, it shall make an order of such enquiry, as it may consider necessary.

(3) The Government shall, for the purpose of any enquiry under sub-section (2), appoint an inquiry officer or officers to inquire into any of the allegations and to make report thereon.

(4) The inquiry officer or officers appointed under sub-section (3), shall have the same powers as are vested in a civil court under the Code of Civil Procedure, 1908 while trying a suit in respect of the following matters, namely:—

5 of
1908.

(a) summoning and enforcing the attendance of any person and examining him on oath;

(b) requiring the discovery and production of any such document or any other material, as may be predicable in evidence;

(c) requisitioning any public record from any court or office; and

(d) any other matter, which may be prescribed.

(5) The inquiry officer or officers, inquiring under this Act, shall be deemed to be a Civil Court for the purposes of section 195 and Chapter 26 of the Code of Criminal Procedure. 1973.

2 of
1974.

(6) On receipt of the enquiry report from the officer or officers appointed under sub-section (3), if the Government is satisfied that the University has contravened all or any of the provisions of this Act or the rules, statutes, or ordinances made thereunder or has violated any of the directions issued by it under this Act or has ceased to carry out the undertakings given by it under section 5 of this Act or, a situation of financial mis-management and mal-administration has arisen in the University which threatens the academic standard of the University, it shall issue a preliminary order for the liquidation of the University and appoint an administrator.

(7) The administrator appointed under sub-section (6), shall have all the powers and be subject to all the duties of the Governing Body and the Board of Management under this Act and shall administer the affairs of the University until the last batch of the students of the regular courses have completed their courses and they have been awarded degrees, diplomas or awards, as the case may be.

(8) After having awarded the degrees, diplomas or awards, as the case may be, to the last batches of the students of the regular courses, the administrator shall make a report to this effect to the Government.

(9) On receipt of the report under sub-section (8), the Government shall, by notification in the *Official Gazette*, issue a final order dissolving the University and from the date of publication of such notification, the University shall stand dissolved and all the assets and liabilities of the University shall vest in the sponsoring body from such date.

48. (1) Immediately after the commencement of this Act, there shall be established a Secretary Level Committee in order to verify and ensure compliance of the requirements to the guidelines relating to the establishment of self-financed universities, framed by the State Government from time to time; and of the undertakings submitted by the sponsoring body. The Committee shall consist of the Secretaries- in-charge of the Higher and Technical Education Department, the Finance Department and the Planning Department.

Secretary level Committee and operationalization of University.

(2) The Committee constituted under sub-section (1), shall submit its report to the Government.

(3) On receipt of the report under sub-section (2), the State Government shall, publish a notification in the *Official Gazette* allowing the operationalization of the University.

(4) The University shall, admit the students only after issuance of the notification under sub-section (3).

49. (1) The Government may, by notification in the *Official Gazette*, make rules for carrying out the purposes of this Act.

Power to make rules.

(2) Without prejudice to the generality of the foregoing power, such rules may provide for all or any of the following matters, namely:-

(a) matters to be prescribed under clause (d) of sub-section (4) of section 47;

(b) any other matter which is required to be, or may be, prescribed by rules.

(3) All the rules made under this Act shall be laid, as soon as may be, after it is made, before each House of the State Legislature, while it is in session, for a total period of thirty days which may be comprised in one session or in two successive sessions, and if, before the expiry of the session in which they are so laid or the session or the sessions immediately following, both Houses agree in making any modification to the rule or both Houses agree that the rule should not be made, the rule shall from the date of publication of a notification, have effect only in such modified form or be of no effect, as the case may be; so, however, that any such modification or annulment shall be without prejudice to the validity of anything previously done or omitted to be done thereunder.

50. (1) If any difficulty arises in giving effect to the provisions of this Act, the Government may, as occasion arises, by an order published in the *Official Gazette*, do anything not inconsistent with the provisions of this Act, which appears to it to be necessary or expedient for removing the difficulty :

Power to remove difficulty.

Provided that, no such order shall be made after the expiry of a period of two years from the date of commencement of this Act.

(2) Every order made under sub-section (1), shall be laid, as soon as may be, after it is made, before each House of the State Legislature.